

**ŠOLA ZA ČASTNIKE
22. GENERACIJA
SPECIALIZACIJA PEHOTA**

ZAKLJUČNA NALOGA

**TAKTIČNO PRIPRAVLJALNO BOJNO DELOVANJE:
VARNOSTNO BOJNO DELOVANJE, ZAMENJAVA NA MESTU,
PREHOD SKOZI RAZPORED LASTNIH SIL**

Slušatelj:

por. Jure Repina

Mentor:

maj. Andrej Preložnik

Maribor, november 2011

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
Slovenska vojska

Poveljstvo za doktrino, razvoj,
izobraževanje in usposabljanje
Šola za častnike

Številka:

Datum:

ZAKLJUČNA NALOGA

TAKTIČNO PRIPRAVLJALNO BOJNO DELOVANJE: VARNOSTNO BOJNO DELOVANJE, ZAMENJAVA NA MESTU, PREHOD SKOZI RAZPORED LASTNIH SIL

Slušatelj: por. Jure Repina

Mentor: maj. Andrej Preložnik

Maribor, november 2011

POVZETEK

Taktično pripravljalo bojno delovanje je zaporedje posebnih nalog, ki so načrtovane in izvajane z namenom, da dosežemo ali vzdržujemo taktično prednost pred sovražnikom. V sklopu tega varnostno bojno delovanje preko ščitenja, varovanja in kritja tako v predpolju, na bokih ali na začelju, zagotavlja reakcijski čas in prostor, ki ustvarja pogoje prevlade na bojišču. Pravočasno poznavanje situacije daje poveljujočemu manevrski prostor za pravilno uporabo sil v boju. Dodatne naloge, ki so v sklopu taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja obravnavane v nalogi predstavljajo prehod skozi razpored lastnih sil, zamenjava enote na mestu in povezavo. Te naloge pokrivajo taktične aktivnosti, ki vključujejo premik ene ali več enot skozi drugo enoto, aktivnosti katerih nova enota prevzame izvajanje bojnega delovanja od stare enote in aktivnosti srečanja lastnih sil na zemljišču. V nalogi so predstavljene naloge, ki jih izvaja vod oziroma četa v sklopu poslanstva višje enote.

KLJUČNE BESEDE:

Taktično pripravljalo bojno delovanje, varnostno bojno delovanje, ščitenje, varovanje, kritje, prehod skozi razpored lastnih sil, zamenjava enote na mestu, povezava.

SUMMARY:

Tactical enabeling operations represents sequence of special tasks, that are planned and executed with intention to achieve or maintain tactical advantage before enemy. As part of this, security operations through screen, guard and cover provides early and accurate warning of enemy operations in fornt, flanks or in the rear. This is important to provide the force being protected with time and maneuver space within which to react to the enemy, and to develop the situation to allow the commander to effectively use the protected force. Additional tasks that are treated in tactical enabeling operations are passage of lines, relief in place and linkup. This tasks cover tactical activities that include movement of one unit through another unit's positions, activiteis in which, by the direction of higher authority, all or part of a unit is replaced in an area by the incoming unit and activities of meeting between two friendly ground forces. This paper covers tasks that are covered by platoon or company as part of higher tactical mission.

KEY WORDS:

Tactical enabeling operations, security operations, screen, guard, cover, passage of lines, relief in place, linkup.

KAZALO

KAZALO	iii
1 UVOD	1
1. 1 IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE.....	1
1. 2 NAMEN IN CILJI RAZISKAVE	1
1. 3 METODE DE LA.....	2
1. 4 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE	2
2 TAKTIČNO PRIPRAVLJALNO BOJNO DELOVANJE	3
2. 1 VARNOSTNO BOJNO DELOVANJE.....	4
2. 1. 1 Ščitenje.....	9
2. 1. 2 Varovanje.....	13
2. 1. 3 Kritje	17
2. 1. 4 Območno varovanje.....	20
2. 1. 5 Neposredno varovanje.....	21
2. 1. 6 Bojne opazovalnice.....	22
2. 2 NALOGE POSEBNEGA POMENA.....	22
2. 2. 1 Prehod skozi razpored lastnih sil.....	22
2. 2. 2 Zamenjava enote v boju.....	26
2. 2. 3 Povezava	28
ZAKLJUČEK	30
LITERATURA	32
VIRI	32
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC	33
SLOVAR TUJIH IZRAZOV	33
SEZNAM SLIK	33
SEZNAM TABEL	33
PRILOGE	34
Priloga 1: Mobilno ščitenje.....	34
Priloga 2: Metode mobilnega ščitenja	36
Priloga 3: Prehod preko razporeda lastnih sil.....	37
Priloga 4: Izvedba prehoda preko razporeda lastnih sil.....	38
Priloga 5: Zamenjava enote v boju.....	42
Priloga 6: Povezava pehotne čete	43
IZJAVA O AVTORSTVU	44

1 UVOD

Taktično pripravljalo bojno delovanje v nekateri literaturi imenovano tudi operacije taktičnega omogočanja, predstavlja zaporedje posebnih nalog, ki so načrtovane in izvajane z namenom, da dosežemo ali vzdržujemo taktično prednost pred sovražnikom. Problematika in narava sodobnih bojnih operacij in nalog, kjer je klasične oblike bojnega delovanja zamenjala asimetrična oblika delovanja, vsem zvrstem v vojski, še posebej pa pehoti, narekuje nove smernice. Te smernice v veliki meri sovpadajo s taktičnim pripravljalnim bojnim delovanjem. Ključno za obravnavano tematiko pa je, da je ta uporabna tako v klasičnih oblikah, kot tudi asimetričnih oblikah vojskovanja.

Frekvenca in tok obravnave taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja je tako v pehoti (motorizirana, mehanizirana, padalci, marinci, specialne sile,...), kot tudi drugih zvrsteh, v zadnjem času v vedno večjem obsegu. To pa je posledica, da se enote zavedajo pomembnosti tematike. Ključno pri tem je pravilno načrtovanje nalog v skladu taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja in pravilno usposabljanje. Da lahko dosežemo zgodnje opozarjanje in pravilno informiranje potrebujemo taktične enote, ki poznajo izvidniške naloge, varnostne operacije in operacije posebnega pomena. S temi pridobimo prednost pred sovražnikom in ne dopuščamo vrzeli, ki bi lahko vplivala na naše poslanstvo. Reakcijski čas in prostor, ki ga uspešno taktično pripravljalo bojno delovanje ustvarja, nam daje pogoje prevlade na bojišču.

Vod oziroma četa izvaja te operacije za vzpostavitev pogojev za nadaljnje operacije ali v podporo obstoječih operacij višje enote. Samo načrtovanje pri teh operacijah zahteva enako pomembnost in stopnjo natančnosti kot obrambno in napadno delovanje.

1. 1 IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE

V izhodišče zaključne naloge bom umestil problematiko taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja s potrebo po poznavanju te tematike naše vojske primarno v sklopu klasičnih oblik bojnega delovanja. Da lahko našim silam zagotovimo čim boljše pogoje za preživetje je potrebno, da tematiko obravnavamo celostno in s holističnega pogleda same tematike k strateškim, operativnim in taktičnim rešitvam. Temeljno gradivo pri izdelavi te naloge in osnovno vodilo predstavlja priročnik: *The Small Unit Tactics Smartbook: Leader's Reference Guide to Conducting Tactical Operations* (Larsen in Wade 2008). Priročnik predstavlja vodilno literaturo v kateri so na nižjem taktičnem nivoju razdelani vsi načini delovanja modernih oboroženih sil v okviru doktrinarnih spoznanj NATA in ameriške vojaške doktrine. V sami nalogi sledim povezavi med vojaško doktrino slovenske vojske in ameriške vojske. To pa je ključno, da se preko smernic in opredelitve osnovnih nalog iz doktrine zastavi končni cilj, da so enote na nižjem taktičnem nivoju usposobljene in pripravljene za naloge, ki jih čakajo. Ker pa obravnavana tematika predstavlja naloge višjih enot, ki se navezujejo na enote velikosti čete in višje, se v izhodiščih omejim na ožji primer, na podlagi katerega pokrijem nivo voda do čete. Prav tako se znotraj same tematike omejim na določena podpoglavja, katera se navezujejo na delovanje malih enot in katera niso pokrita z nalogami kolegov, s katerimi skupaj pokrivamo celotno tematiko taktike malih enot.

1. 2 NAMEN IN CILJI RAZISKAVE

Namen zaključne naloge je obdelava taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja, ki ima za osnovo prevod priročnika *The Small Unit Tactics Smartbook: Leader's Reference Guide to*

Conducting Tactical Operations (Larsen in Wade 2008) ter dopolnitev, razširitev in prilagoditev določenih spoznanj na naše razmere. Namen naloge je predstaviti taktično pripravljalo bojno delovanje, kot kompleksno aktivnost, znotraj katere je potrebno zavedanje, da enota pri svojih nalogah ne sme zanemariti tega delovanja. Drugi namen naloge predstavlja del vsebine, ki bo združena v priročnik za usposabljanje slušateljev na Šoli za častnike ali podobnih ustanovah. Tekom zaključne naloge si prizadevam na grafično nazoren, razumljiv in podroben način opisati samo taktično pripravljalo bojno delovanje.

Cilj zaključne naloge tako predstavlja sklop podobnih nalog, ki bodo skupaj tvorile priročnik z ostalimi nalogami kandidatov »Učne skupine pehota - 22. generacije Šole za častnike«. Ta priročnik bo vodilo za usposabljanje bodočih slušateljev šole. Zbrano gradivo bo v slovenskem jeziku predstavljalo zbirko spoznanj moderne doktrine in bo v pomoč vsem, ki se ukvarjajo z načrtovanjem, izvajanjem ali ocenjevanjem taktičnega delovanja na nižjih ravneh. Glede na naloge taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja si zastavljam naslednja cilja:

- predstaviti taktično pripravljalo bojno delovanje in podrobno razdelati tematiko;
- predstaviti in preučiti postopke (taktične) taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja.

1. 3 METODE DE LA

Pri izdelavi zaključne naloge so uporabljene različne raziskovalne metode. V začetku sem zbral vire (primarne in sekundarne), ki so jim sledili prevod, analiza in interpretacija. V okviru primarnega vira je uporabljena metoda znanstvenega razgovora; uporabljena je tudi deskriptivna metoda.

- Z analizo pisnih virov so analizirani strokovni in znanstveni članki ter literatura, ki obravnava tematiko. Analizirani so tudi podatki drugih avtorjev, ki so se ukvarjali s to tematiko. Ta metoda je uporabljena tudi kot temelj za oblikovanje izhodišč in osnovnih predznanj za uporabo metode znanstvenega razgovora.
- Z znanstvenim razgovorom so pridobljene osnovne informacije, na podlagi katerih je bila pridobljena tudi temeljna literatura. Ta je potekal z različnimi pripadniki Slovenske vojske, z nekaterimi formalno, z drugimi neformalno. Pri tem je bilo potrebno upoštevati še, da so določene informacije subjektivne. V okviru znanstvenega razgovora sem se izognil vnaprej določenim vprašanjem, saj sem se želel izogniti omejevanju z informacijami.
- Deskriptivna metoda je uporabljena predvsem pri opisu taktik in postopkov taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja.

1. 4 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE

Zaključna naloga je sestavljena iz dveh delov. V prvem delu opišem taktično pripravljalo bojno delovanje, kot teoretično izhodišče. V drugem delu predstavim naloge v sklopu taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja. V okviru teh predstavim osnovno taktično vodilo za razumevanje tematike in podam primere izvedbe določenih pod nalog.

V zaključku povzamem vsebino in predstavim ključne ugotovitve.

Častniki, podčastniki in vojaki, ki si dovolijo, da jih sovražnik preseneti, si zaslužijo smrt. Njihov nadrejeni jih mora obravnavati kot izdajalce in dezerterje.
D. H. Hill (FM 3-90 2001, str. 12-0).

2 TAKTIČNO PRIPRAVLJALNO BOJNO DELOVANJE

Taktično pripravljalo bojno delovanje je sklop nalog, s katerimi se pri načrtovanju nalog manevrskih enot primarno srečuje poveljnik čete in višji nivo enot. Na nižjem nivoju voda in oddelka se te naloge primarno izvaja z manevrskimi enotami, preko naloge poveljnika čete. Poveljnik v procesu načrtovanja in odločanja uporablja taktično pripravljalo bojno delovanje, da s tem podpre načrtovanje, priprave in izvajanje drugih osnovnih oblik vojaških delovanja (ofenzivne, defenzivne, specialne in prehodne oblike delovanja). Taktično pripravljalo bojno delovanje je v osnovi namenjeno za oblikovanje razmer ali za vzdrževanje razmer na samem območju odgovornosti. V tem poglavju so opisane naloge taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja predvsem na nivoju čete in nižje.

Preden pa preidem na same naloge moram umestiti taktično pripravljalo delovanje v obstoječe vire in strokovno literaturo v Slovenski vojski.

Sama umestitev *taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja* ali po Sotlarju in Rijavcu (2006, str. 228) *operacije taktičnega omogočanja*, je glede na Doktrino Slovenske vojske težka, vendar kljub temu mogoča. Težave, ki jih povzročajo prevodi tuje strokovne literature, po kateri zadnje čase Slovenska vojska vedno bolj izvaja svoja usposabljanja povzročajo probleme pri razumevanju strokovnih terminov, s katerimi na vojaškem področju delujemo. Pogosto se dogaja, da se termini podvajajo in pri tem nestrokovnega bralca literature zavajajo in zmedejo. Z željo, da termine ne podvajam so ti v osnovi prilagojeni glede na terminologijo, ki jo koristi Vojaška doktrina, kjer pa to ne bo mogoče, so termini obrazloženi v opombah.

Glede na Doktrino slovenske vojske lahko *taktično pripravljalo bojno delovanje* umestimo pod *prehodno delovanje* (glej sliko 1).

Vir: Furlan in drugi (2006, str. 63).

Sam namen prehodnega delovanja vključuje aktivnosti, ki omogočajo prehod iz enega v drug način bojevanja. Te načine med sabo povezujemo zato, da dosežemo in ohranjamo taktično prednost pred sovražnikom. Sodobno bojišče ustvarja razmere, v katerih mora četa v sklopu bataljona vedno pogosteje načrtovati in izvajati različne vrste prehodnega delovanja, katerih namen je vzpostavitev ali prekinitvev stika, lahko pa se jih izvaja tudi izven stika.

Predpisane naloge katere umeščamo v prehodno delovanje tako predstavljajo:

- izvidovanje,
- varovanje,
- premik v stik,
- boj v srečanju,
- povezovanje enot,
- zamenjava enote v boju,
- umik,
- prečkanje in prehod skozi ovire,
- pohod in aktivnosti v zbirnem območju.

Ker pa ta delitev ne pokriva vseh nalog taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja, je potrebno upoštevati tudi tujo strokovno literaturo, predvsem taktične priročnike vojske Združenih držav Amerike (ZDA), pod oznakami FM (*Field Manuals*) ter drugo strokovno literaturo tako tujih kot domačih virov. Ker se naloge taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja v osnovi navezujejo na enoto velikosti četa, le redke iz med nalog so vezane na manjše taktične enote (oddelek ali vod), je v nadaljevanju predstavljena delitev nalog po tuji strokovni literaturi in nivo odgovornosti enot za posamezno nalogo.

Delitev¹ nalog v sklopu taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja po **FM 3-21-10** (2006, str. 8-1–8-20):

- **Izvidovanje** (oddelek in višje)
- **Varnostno bojno delovanje** (varnostne operacije)
 - ŠČITITI (izvaja vod in višje)
 - VAROVATI (četa in višje)
 - KRITI (četa in višje)
 - OBMOČNO ZAVAROVANJE (četa in višje)
 - LOKALNO ZAVAROVANJE (četa in višje)
- **Naloge posebnega namena**
 - ZAMENJAVA LASTNIH SIL (oddelek in višje)
 - PREHOD SKOZI RAZPORED LASTNIH SIL (oddelek in višje)
 - POVEZAVA MED ENOTAMI (oddelek in višje)
 - *FM 7-92* (str. 6-1–6-7) *sem prišteva še (primarno naloge izvidniškega voda):*
 - *VODENJE* (izvaja par in višje)
 - *SLEDENJE* (izvaja par in višje)
 - *POSEDANJE ZBIRNIH OBMOČIJ* (vod in višje)
- **Preboj – izdelava prehoda** (oddelek in višje)
- **Patruljiranje** (minimalno skupin, oddelek in višje)

Ker sem v nalogi omejen, je v nadaljevanju predstavljeno varnostno bojno delovanje in naloge posebnega namena². Ta tematika je predstavljena z vidika pehotne-motorizirane čete in voda.

2. 1 VARNOSTNO BOJNO DELOVANJE

Vod/četa v sklopu taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja izvaja varnostno (bojno) delovanje. To je po definiciji Angleško-slovenskega vojaškega terminološkega slovarja (Brinc in drugi, 2006, str. 176) opredeljeno kot : »*Proces, ki ob uporabi pasivnih ali aktivnih sredstev zagotavlja ustrezno varnost sil, da bi preprečili sovražniku poznavanje razporeditve, zmogljivosti in namere lastnih sil.*«

¹ Pri delitvi je upoštevana tudi dodelitev nalog glede na nivo enote. Ali lahko nalogo izvaja oddelek, vod ali četa in višje.

² V nalogi sem omejen na samo varnostno bojno delovanje, zamenjavo na mestu in prehod čez razpored lastnih sil. Ostale oblike taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja pokrivajo kolegi v sklopu svojih nalog.

Podobno definicijo predstavlja taktično varnostno delovanje ali bojno varovanje: »Ukrepi, potrebni pri izvajanju delovanj, da bi preprečili sovražniku dostop do informacij in zagotovili, da sile ohranijo svobodo delovanja in so opozorjene ali zaščitene pred nepričakovanimi srečanji s sovražnikom ali pred napadom« (Brinc in drugi, 2006, str. 233).

OBLIKE VARNOSTNEGA BOJNEGA DELOVANJA

Varnostno bojno delovanje (lahko tudi – varnostne operacije) predstavljajo:

- **ŠČITITENJE** je oblika varovanja, katere osnovni namen je zagotoviti zgodnje opozarjanje zaščitnim silam.
- **VAROVANJE** je oblika varovanja, katerega namen je z bojem varovati glavnino in ji zagotoviti potreben čas ter istočasno opazovati, poročati in sovražniku preprečiti opazovanje ter neposredno ognjeno delovanje po glavnini. Enote ne morejo delovati samostojno, ker so odvisne od ognjene in druge bojne podpore glavnine.
- **KRITJE** je oblika varovanja, katerega namen je z bojem varovati glavnino in ji zagotoviti potreben čas ter istočasno opazovati, poročati in sovražniku preprečiti opazovanje ter neposredno ognjeno delovanje po glavnini. Za razliko od varovanja kritje deluje samostojno in mora imeti lastno bojno podporo.
- **OBMOČNO VAROVANJE** je oblika varovanja, katerega namen je varovati lastne sile, objekte, poti ali dejavnosti v določenem območju.
- **NEPOSREDNO VAROVANJE** se izvaja v bližini enote, in sicer za varovanje enote pred presenečenjem (Škerbinc in drugi, 2007, str. 191.)

TEMELJI VARNOSTNEGA BOJNEGA DELOVANJA

Osnovni namen varnostnega bojnega delovanja je zagotavljanje časa, manevrskega prostora in zaščite sil. Zanj je značilno intenzivno izvidovanje, s katerim se zmanjšujejo neznanke o sovražniku in zemljišču ter iskanje in vzdrževanje stika s sovražnikom, s čimer se zagotovi neprekinjeno opazovanje in sporočanje informacij varovanim silam. Enote lahko izvajajo varovanje spredaj, na bokih in v zaledju višjih enot. Običajno vključuje bojno delovanje za iskanje, uničenje ali odvrčanje sovražnikovih izvidniških enot (Škerbinc in drugi, 2007, str. 189).

Tabela 1: Temelji varnostnega bojnega delovanja

Osnovna načela varnostnega bojnega delovanja	Osnovne tehnike za izvajanje varnostnega bojnega delovanja	Minimalno potrebne informacije z nadrejenega poveljstva za izvedbo varnostnega bojnega delovanja
<ul style="list-style-type: none"> • Pravočasno in natančno varnostno opozarjanje • Zagotavljanje reakcijskega časa in prostora za manever • Usmerjeno na enoto/objekt, ki je varovan • Izvajanje nenehnega izvidovanja • Vzdrževanje stika s sovražnikom 	<ul style="list-style-type: none"> • Opazovalnica (OP) • Bojna predstraža • Bojni položaj • Patulja • Bojna formacija • Tehnika premikanja • Infiltracija-vtihatapljanje • Premik v stik • Cestna blokada • Spremstvo konvoja • Varovanje poti-patuljiranje • Iskanja 	<ul style="list-style-type: none"> • Označitev območja delovanja (predpolje, bok, hrbet) in začetni položaj znotraj območja • Časovnica kdaj mora biti varovanje vzpostavljeno • Velikost glavnine in lokacija enote • Naloga, namen in namera nadrejenega poveljnika • Metoda premika in posedanja območja (območno izvidovanje, vtihatapljanje, taktični premik, premik v stik, z vozili-peš ali vertikalni manever

Povzeto po: FM 3-21.8 (2007, str. 7-8).

OSNOVNA NAČELA VARNOSTNEGA BOJNEGA DELOVANJA

○ **Pravočasno in natančno varnostno opozarjanje**

Enota, ki izvaja varnostno bojno delovanje zagotavlja zgodnje opozarjanje z opazovanjem sovražnika in hitrim ter natančnim poročanjem pošilja informacije do glavnine lastnih sil. Enota v predpolju deluje na različnih razdaljah od glavnine. Te razdalje so odvisne od METT-TC analize. Minimalno razdaljo predstavlja učinkovit doseg direktnega ognja, kar za pehotne vode znaša 1800 m, če ti koristijo težke mitraljeze. Ta razdalja je lahko tudi manjša vendar mora imeti glavnina dobro kritje in masko. Prej ko sile v predpolju zaznajo sovražnika, več časa lahko glavnina izdeluje svoj manever in spremembo nastale situacije. Poveljnik glavnine določi zemeljsko in zračno enoto (če ima na voljo) z nalogo varnostnega bojnega delovanja, da s tem lahko zagotovi globoko opazovanje na pričakovanih avenijah pristopa, prav tako lahko predhodnico okrepi z sistemi pravočasnega opazovanja in nadzora nad sovražnikom (brezpilotna letala, maskirne mreže z IR zaščito, termovizija, ipd.).

○ **Zagotavljanje reakcijskega časa in prostora za manever**

Enota z nalogo varnostnega bojnega delovanja zagotavlja glavnini reakcijski čas in manevrski prostor, da učinkovito odgovori na predvideno sovražnikovo delovanje. Poveljnik glavnine določi časovno in prostorsko omejitve, v kateri lahko učinkovito odgovori na sovražnikovo namero. Preden sprejme odločitev ažurira OPB (obveščevalno pripravo bojišča) in preko sovražnikovih variant delovanja in v skladu z METT-TC analizo določi enoto iz razporeda lastnih sil, ki reagira na sovražnikovo namero.

○ **Usmerjeno na enoto/objekt, ki je varovan**

Enota z nalogo varnostnega bojnega delovanja je usmerjena na glavnino lastnih ali na objekt, ki ga varuje. Deluje med lastnimi in sovražnikovimi silami (tako poznanimi kot nepoznanimi). Pri premiku se mora enota na varnostni nalogi premikati v isti smeri kot glavnina. Poveljnik enote z varnostno nalogo mora poznati koncept manevra glavnine lastnih sil, da lahko svoje sile pravilno manevrira po bojišču. Vrednost terena, ki ga zagotovi varnostna sila je lahko ključna za celotno nalogo. Če enota v okviru varnostnega bojnega delovanja ne osvoji morebitnega ključnega terena ali zagotovi informacij o sovražniku je glavnina močno ogrožena.

○ **Izvajanje nenehnega izvidovanja**

Enota z nalogo varnostnega bojnega delovanja mora agresivno in nenehno iskati stik s sovražnikom in zavarovati ključni teren. Pri tem izvaja aktivno izvidovanje območja ali sektorja, da s tem opazi sovražnika, odkrije njegove premike, pade v stik in pridobi čim več informacij o terenu. Ključna naloga te enote je, da pridobi sovražnikovo najverjetnejšo varianto delovanja. Pri izvidovanju terena se enota osredotoča na uporabo terena tako v defenzivne, kot ofenzivne namene. **Stacionarne** enote v predpolju uporabljajo kombinacijo opazovalnic, zračnega izvidovanja, letalstva, patrolj, sodobne tehnike za pridobitev obveščevalnih podatkov (brezpilotna letala) in različne bojne položaje, vse z namenom izvajanja opazovanja in izvidovanja. **Mobilne** enote izvajajo območno, sektorsko ali izvidovanje poti z dodatno uporabo opazovalnic in bojnih položajev.

○ **Vzdrževanje stika s sovražnikom**

Takoj ko enota vzpostavi stik sovražnikom, stika ne sme prekiniti. Prekinitev lahko izvede samo po odobritvi poveljnika glavnine. Del enote, ki pade v stik ne rabi vzdrževati stika s sovražnikom, če le tega vzdržujejo že ostali elementi enote. Poveljnik enote varovanja mora stik s sovražnikom razporejati med svoje varnostne elemente, njegove podrejene enote delujejo po sovražniku v zaporedju. Z vzdrževanjem stika enota nenehno pridobiva informacije o sovražniku, pri čem pa mora paziti na morebitne zasede in zavajanja. Da lahko enota vzdržuje stik, je potreben vizualni kontakt, sposobnost uporabe direktnega in indirektnega ognja, svoboda pri manevru, čas in prostor (FM 3-90, 2001, str. 12-2–12-3).

DEJAVNIKI NAČRTOVANJA

Varnostno bojno delovanje od poveljnika (poveljnika bataljona), ki izda nalogo in poveljnika (poveljnik četa), ki izvaja zavarovanje zahteva, da je pri načrtovanju pozoren na naslednje dejavnike (povzeto po: Sotlar in Rijavec, 2006, str. 236–238):

Povečanje moči enoti za zavarovanje: K enoti, ki izvaja varnostno bojno delovanje se morajo pridodati dodatni bojni, podporni in logistični elementi. Ti vključujejo in niso omejeni le na:

- izvidniški vod;
- sekcija ali vod minometov;
- ostrostrelne elemente.

Upoštevanje sovražnika: Taktično pripravljalno bojno delovanje zahteva podrobnosti o sovražniku. Na primer, razmestitev njegovih sil je lahko drugačna od tistih, s katerimi se sreča vod/četa pri izvajanju drugih nalog. Zato so potrebni dodatni pomisleki glede sovražnika, ki lahko vplivajo na varovanje. Ti vključujejo in niso omejeni le na:

- Prisotnost ali odsotnost določenih elementov sovražnika na zemljišču, vključujoč:
 - uporniški elementi (niso nujno del sovražnikovih sil);
 - izvidniški elementi sovražnika različne velikosti in sestave (na divizijski, brigadni ali drugih ravneh);
 - elementi sovražnikovega zavarovanja (prednje patrolje);
 - ostanki sovražnikovih sil ali obhojeni elementi.
- Možne lokacije, na katerih bo sovražnik uporabil svoja taktična sredstva, vključujoč:
 - izvidniške poti in poti vrinjenja;
 - opazovalnice in minometne opazovalnice.
- Razpoložljiva in druga možna uporabljana sredstva:
 - naprave za opazovanje, kot so radarji in brezpilotna letala;
 - rakete z dolgim dometom in artilerijska sredstva;
 - helikopterski in letalski napadi;
 - desantna sredstva;
 - pridodana mehanizirana sredstva v predpolju.

Čas začetka zavarovanja: Čas vpliva na metodo premika do območja zavarovanja kot tudi na čas začetka samega premika.

Izvidovanje območja zavarovanja: Poveljnik izvede temeljito analizo dejavnikov NSZEČC³ (METT-TC), s katero določi primerno metodo in tehniko, ki ju bo enota (minimalno četa) uporabila pri izvedbi naloge. Poveljnik čete, ki je dobil nalogo mora vedno še sam izvidovati območje, ki ga bo zasedel.

Premik do območja zavarovanja: Premik je vedno v navskrižju s časovnico za čimprejšnjo vzpostavitev zavarovanja in stopnjo lastnega zavarovanja pri izvajanju naloge. Enota pri premiku do območja lahko izvede premik v dveh osnovnih metodah⁴: taktični pohod ali premik do stika. Pred izvedbo premika s katerokoli metodo, mora izvidniški vod (to izvaja vod

³ NSZEČC Naloga-Sovražnik-Zemljišče-Enota-Čas-Civilisti.

⁴ Prednosti in slabosti osnovnih metod premika:

Taktični pohod ali premikanje. Enota (četa) izvede taktični pohod do zbirne točke za območjem zavarovanja, kjer izvede prvotno razmestitev. Ta metoda premika je hitrejša od premika do stika, vendar manj varna. Primerna je, ko stik s sovražnikom ni pričakovan in ko je čas pomemben.

Premik do stika – premik v preskokih ali v kritju. Enota izvede premik do stika od izhodiščne linije do območja zavarovanja. Metoda je počasnejša od prve, vendar bolj varna in se jo izvede, ko je dovolj časa in je stik s sovražnikom mogoč oziroma ne poznamo situacije o sovražniku zaradi pomanjkanja izvidniških elementov v predpolju.

v sestavi čete, razen če so na voljo bataljonski izvidniki) izvesti izvidovanje območja delovanja (Krajnc, 2011).

Lokacija in orientacija območja zavarovanja: Poveljnik osrednje enote-glavnine določi lokacijo, orientacijo in globino območja zavarovanja podrejene prednje enote (bataljon do čete). Poveljnik enote za zavarovanje (četa) izvede podrobno analizo zemljišča in območja zavarovanja ter vzpostavi začetno razmestitev sil (zaščitno črto, tudi za nalogo varovanja) kolikor se da izven območja zavarovanja, na zemljišču, ki mu omogoča dobro opazovanje avenij pristopa v območje. Začetna črta ščitenja predstavlja fazno črto in včasih tudi prednjo črto lastnih enot (PČLE) in kot taka predstavlja kontrolni ukrep prepovedi premikanja preko nje, kar zahteva koordinacijo poveljnika čete pri vzpostavitvi opazovalnic ali izvidovanju preko linije.

Začetne lokacije opazovalnic: Poveljnik na nalogi vzpostavi opazovalnice z namenom učinkovitega opazovanja območja in določenih območj posebnega interesa – OPI (ang. *Named Area of Interest*). Začetne opazovalnice postavi na ali za črto ščitenja in moštvo podrobno pripravi za nalogo, orientiranje in navodila za opazovanje, vključujoč najmanj osnovno orientacijo opazovanja v času izvajanja ščitenja. Ko so postavljeni na črto ščitenja, element opazovanja poročajo svojo lokacijo, ki jo lahko skladno s pooblastili za zamenjavo in taktičnimi zahtevami, poveljnikovo namero in navodili za opazovanje, zamenjajo. Najbolj prikrita in maskirane opazovalnice so brez uporabe vozil.

Širina in globina območja zavarovanja: Sektor enote je določen z mejami do PČLE. Zmožnost čete pri ohranjanju globine območja zavarovanja se zmanjšuje skladno s povečevanjem fronta, ki mora biti ščiten ali varovan.

Posebne zahteve in omejitve: Poveljnik enote mora podati dodatne pomisleke za izvedbo zavarovanja, ki vključujejo in niso omejeni le na:

- vse zahteve pri opazovanju OPI določene s strani motoriziranega bataljona;
- dodatne taktične postopke ali naloge, ki jih mora izvesti četa ali njeni podrejeni elementi;
- kriteriji odpiranja in zapiranja ognja za vse elemente čete.

Načrtovanje ognjene podpore: Poveljnik enote načrtuje ognjeno podporo z namenom integracije artilerijskega in minometnega ognja v podpori njegove naloge. Široko območje mu narekuje uporabo minometov na najbolj verjetni smeri prihoda sovražnika, ki jo dobi pri njegovi analizi. Minomete lahko postavi na mesto, kjer maksimalni domet sega do dve tretjini pred začetno črto ščitenja. Častnik za ognjeno podporo pomaga poveljniku enote pri načrtovanju artilerijske podpore, s katero pokrije prostor, ki ni pokrit z minometnim ognjem.

Postavitev poveljniškega mesta in logističnih sredstev: Poveljnik čete se po navadi postavi na mesto od koder lahko opazuje najbolj nevarno smer napada ali vrinjenja, namestnika poveljnika čete pa postavi na drugo najbolj pomembno smer ali avenijo sovražnikovega premika. Namestnik poveljnika čete postavi četno poveljniško mesto (če se ga postavi) v globino, po navadi na sredino območja. To omogoča kontrolo nad začetnimi premiki, sprejemom poročil od elementov ščitenja ali varovanja in pomoč poveljniku v bolj učinkovitem sistemu poveljevanja in kontrole. Logistična sredstva ostanejo za naravno zaščito, vendar dovolj blizu za hitro oskrbo. Najbolje jih je postaviti ob ceste, ki omogočajo dobro mobilnost na linijo in v globino. Za pokrivanje lukenj med opazovalnicami poveljnik čete uporabi izkrcane ali vkrcane patrolje.

Koordinacija: Poveljnik čete mora izvesti koordinacijo s sosednjimi enotami, s katero prepreči luknje v ščitenju ali varovanju in zagotovi nemoteno izvedbo prehoda skozi razpored lastnih sil v začetju, če je to potrebno. Ravno tako mora uskladiti četne zadolžitve po izvedeni nalogi.

Logistične potrebe: Poveljnikova glavna skrb pri logistiki v času izvajanja zavarovanja je koordinacija in izvedba oskrbe čete, še posebej z razredom III in V (ena od tehnik je postavitvev vozil z razredom III in V na naslednjih položajih čete). Dodatna potreba pri logistiki je tudi zahteva po oskrbi četnih pridodanih elementov ali koordinacija oskrbe za nadaljnje naloge. Poleg teh poznamo še vrsto drugih problemov pri oskrbi, ki jih lahko preprečimo z logistično oskrbljenostjo čete skladno z zahtevanim, kot so na primer dodatna vozila za evakuacijo ranjencev, od nadrejene enote.

Nadaljnje naloge: Če dopuščajo dejavniki METT-TC in je vzpostavitev zavarovanja končana (ali vsaj uspešno poteka), se lahko poveljnik čete začne pripravljati na nadaljnje naloge. Druga tehnika je določiti namestnika poveljnika čete z njegovim podpornim elementom, da začne s pripravami na nadaljnjo nalogo, kjer lahko začne z izvidovanjem, koordinacijo in pripravo naslednjega območja spopada in položajev čete.

2. 1. 1 Ščitenje

Ščitenje⁵ je osnovna oblika varnostnega bojnega delovanja, ki v osnovi zagotavlja zgodnje opozarjanje. Zaščitna enota opazuje, identificira in poroča o sovražnikovih aktivnostih. V splošnem, enota, ki izvaja zaščito deluje po sovražniku, ga napada in uničuje bodisi v predpolju ali bokih ter hrbtu. **Ščitenje zagotavlja najmanjšo stopnjo zavarovanja od katere koli naloge med zavarovanji.** Zaščitna enota primarno deluje po sovražnikovih izvidniških elementih znotraj svojih zmogljivosti, ki pa jih lahko okrepijo z indirektno podporo (minometi, artilerija, letalstvo), v nasprotnem primeru pa se samo brani. Ta enota po navadi nima veliko ognjene moči, ognjeno moč poveljnik prilagodi, glede na sovražnikovo situacijo z namenom, da s čim manjšimi silami vpliva na zgodnje opozarjanje in poročanje. Glavnino sil poveljnik uporabi za osrednje jedro njegove ognjene moči na ključnem terenu in točkah odločitve ob pravem času. Ključno za ščitenje je, da enota praviloma ne poseduje dovolj ognjene moči, da bi lahko vplivala na razvoj generalne situacije (Larsen in Wade, 2008, str. 5-1–5-4). Ščitenje je primerno za :

- ščitenje vrzeli med enotami,
- ščitenje izpostavljenih bokov,
- ščitenje hrbta tako stacionarnih enot kot enot v premiku.

Poveljnik lahko postavi enoto z nalogo ščitenja v predpolje stacionarne enote, takrat, ko je verjetnost sovražnikovega napada majhna in ko so sovražnikove sile šibke ali takrat, ko glavnina sil potrebuje kratek reakcijski čas v primeru zgodnjega opozarjanja, da začne učinkovito delovati v skladu z nastalo situacijo. Enota poslana na nalogo ščitenja glavnine, je po navadi posledica ekonomskega izračuna poveljnika, ki upošteva tveganje, da minimalna sila lahko zagotavlja minimalno varnost. V primeru, ko je na območju delovanja oziroma interesa pričakovan sovražnik večje moči, ali je na tem območju potrebno ščitenje izvajati dalj časa z večjo stopnjo zavarovanja, je za poveljnika bolj primerna določitev naloge varovanja, enoti varovanja (o tej enoti več v naslednjem poglavju) in ne enoti z nalogo ščitenja. To je pomembno saj, varnostni element v predpolju z nalogo varovanja, zagotavlja večjo ognjeno moč kot predhodni element z nalogo ščitenja, da lahko doseže premoč nad sovražnikovo predhodnico (Larsen in Wade, 2008, str. 5-2–5-4).

Minimalna sila za izvajanje ščitenja je lahko oddelek (skrajni primer), zato je pogosta organizacija sil, ki izvaja ščitenje vodne velikosti. Če govorimo o nalogi, ki jo podaja bataljon,

⁵ Varnostni element, katerega najpomembnejša naloga je opazovati, ugotoviti identiteto in posredovati informacije in, ki se bojuje le v samoobrambi. Ščititi pomeni tudi opazovati, identificirati in sporočiti informacije o grožnjah glavnini sil ter se bojevati samo v primeru samoobrambe (Brinc in drugi 2006, str. 211). V nadaljevanju je uporabljena tako dovršna, kot tudi nedovršna oblika besede ščititi.

bo to v večini primerov naloga izvidniškega voda, če bataljon tega nima bo to nalogo preko čete izvedel pehotni (motoriziran) vod (Škerbinc in drugi, 2007, str. 192).

NALOGE ŠČITENJA

Pri dodeljevanju nalog poveljujočemu enote, ki izvaja ščitenje, je potrebno razumeti, da varnostna enota, ki izvaja ščitenje, ne more izvajati prezahtevnih nalog. Normalne sposobnosti enote, ki izvaja ščitenje so pokrivanje avenije pristopa za enote maksimalno dva nivoja višje. Na primer, če izvaja ščitenje oddelek, lahko ta pokriva maksimalno avenijo pristopa za četo (v takem primeru govorimo o sovražnikovi predhodnici v velikosti voda).

Naloga, ki jih lahko enota, ki ščiti prejme, predstavljajo (Larsen in Wade, 2008, 5-1-5-4):

- preprečitev premika sovražnikove pehote mimo elementov ščitenja neopaženo ali brez poročanja,
- ohranjanje neprestanega opazovanja vseh avenij pristopa v vseh pogojih,
- uničenje ali odboj sovražnikovih izvidniških elemente v skladu z zmožnostmi,
- lociranje glavnine vsakega predhodnega čelnega elementa in določiti smer premika,
- ohranjanje stika s sovražnikom in poročanje o aktivnostih znotraj območja,
- vplivanje in motenje sovražnika skladno z zmožnostmi izmikanja,
- ohranjanje stika s sovražnikovo glavnino in njegovimi elementi,
- zavarovanje, ki deluje na bokih lastnih sil.

KONCEPT ŠČITENJA

Enota izvaja ščitenje z vzpostavitvijo opazovalnic⁶ in s patruljami, s čimer se zagotovi zadosten nadzor nad območjem. Določitev območja v katerem se naloga izvaja je odvisna od:

- situacijske predloge, ki opisuje predvidene variante delovanja sovražnika,
- analize zemljišča glede OKOKA⁷,
- podatkov o lastnih silah (nivo bataljona pripravi S-2, nivo čete preko S-2 in organizacije sil pripravi poveljnik čete).

Območje zaščite in prednjo mejo zaščite ter območja posebnega interesa, katera mora zaščita opazovati, predlaga S2. Samo zaščito nato načrtuje S3, ki uskladi predlagano območje zaščite s konceptom manevra. Pri tem predvsem upošteva, da morajo imeti zaščitne sile možnost uporabiti ognjeno podporo za vznemirjanje sovražnika ter za kritje lastnega umika. Na podlagi splošne lokacije območja zaščite in njegove prednje meje se lahko določi več faznih črt za izvajanje zaščite, pri čemer mora biti prva fazna črta na predvideni prednji meji zaščite (Škerbinc in drugi, 2007, str. 191).

Pri načrtovanju ščitenja je potrebno:

- določiti naloge zaščitnih sil;
- določiti levo in desno mejo zaščitnim silam ter določiti fazno črto, ki označuje zadnjo mejo območja izvajanja zaščite ter lahko po ukazu služi tudi kot črta predaje odgovornosti za bojevanje;
- določiti enoto, ki je odgovorna za območje med zadnjo mejo območja zaščite in glavnim območjem bojevanja; to so običajno čete, ki so odgovorne za dele območja za zaščitnimi silami;
- določiti splošne lokacije opazovalnic, ki omogočajo opazovanje smeri dostopa;

⁶ Opazovalnica: Poveljniki na vseh ravneh potrebujejo čim več informacij o moči, premikanju, položajih in nasprotnikovem namenu. Opazovalnica je ključni element načrta opazovanja in pridobivanja ciljev bataljona in je odločilna pri zahtevah sprejemanja odločitev poveljujočega častnika.

⁷ OKOKA Opazovanje in sektorji delovanja, Kritje in zaščita, Ovire, Ključni teren, Avenije pristopa.

- določiti poti ali sektorje, ki omogočajo umik zaščitnih sil ter točke prehoda skozi razpored lastnih sil;
- dopolniti zaščitne sile s potrebnimi in razpoložljivimi zmogljivostmi bojne in logistične podpore.

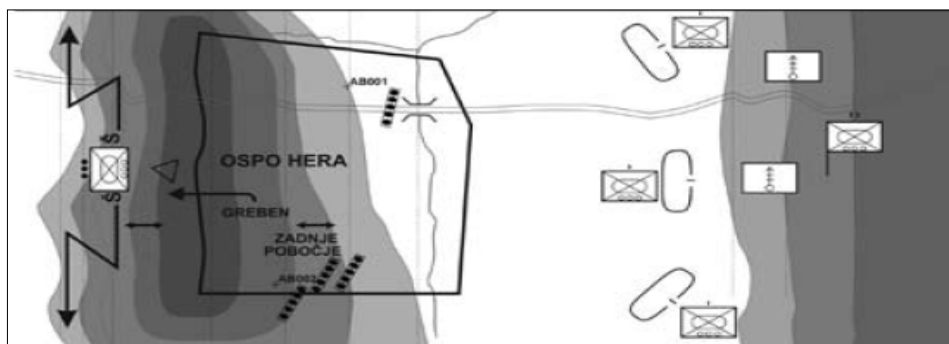
IZVEDBA ŠČITENJA

Poveljnik zaščitnih sil na podlagi splošno določenih lokacij in nalog zaščitnih sil na posameznih lokacijah ter na podlagi lastnega izvidovanja določi točne lokacije elementov, ki izvajajo zaščito. Lokacije opazovalnic in patroljne poti sporoča v TOC (taktični operativni center). Posamezni elementi sporočajo informacije o sovražniku ter v skladu z nalogo zahtevajo posredni ogenj za njegovo vznemirjanje. Manjše izvidniške elemente zaščitne sile uničijo ali zajamejo. Z večjimi sovražnimi silami se neposredno ne spopadajo, ampak se po izvedbi naloge umaknejo.

TIPI ŠČITENJA

Stacionarno ščitenje: Pri izvajanju naloge stacionarnega ščitenja, poveljnik najprej analizira poti vrinjenja v območje ščitenja in določi naloge opazovanja podrejenim elementom. Določi lokacije opazovalnic v globini območja, ki jih izvajajo sekcije v četi. Poveljnik čete poleg tega določi najbolj verjetne smeri napada ali vrinjenja, za katere po potrebi določi dodatne kontrolne ukrepe (kot so območja posebnega interesa, fazne linije, orientirji ali kontrolne točke), ki pomagajo pri nadzoru premikov in poročanju o aktivnostih sovražnika, poleg tega pa izvajajo patrolje nepokritih območij peš ali z vozili. Ob zaznavi sovražnika s strani opazovalnice, zaščitna enota po navadi deluje po njemu s podpornim ognjem, kjer odvrne sovražnika pri prehodu linije ščitenja in ne izda lokacije opazovalnice. Skladno s svojimi zmožnostmi, enota deluje po sovražnikovih izvidniških elementih z neposrednim ognjem, ko podporni ogenj ne izvede naloge. Enota ščitenja vpliva in moti tudi druge elemente sovražnika, večinoma z uporabo podpornega ognja. V primeru, da je ogrožena zaščitna enota in da oceni, da ne bo zdržala pritiska sovražnika, enota poroča in zahteva premik na naslednjo linijo ščitenja.

Slika 2 Stacionarno ščitenje pri obrambi na zalednem pobočju

Vir: Škerbinc in drugi (2007, str. 161).

Mobilno ščitenje: Enota lahko izvede mobilno ščitenje na bokih ali začelju ščitene sile (glej prilogo 1). Mobilnost ščitenja je ključna zaradi dejavnikov časa in razdalje, ki jih narekuje mobilnost glavne enote.

Mobilno bočno ščitenje. Odgovornost mobilnega ščitenja bokov se začne pri čelu bojnih elementov glavnine enote in konča pri začelju zavarovane enote. Enota izvaja mobilno ščitenje enote s postavitvijo zaporednih opazovalnic vzdolž določene linije ščitenja, če pa je hitrost premika prehitra, pa se četa premika s ščiteno enoto in hkrati ohranja opazovanje in je

pripravljena zasesti določeno linijo ščitenja. Obstajajo štiri metode nadzorovanega premika vzdolž ščitene boka, ki jih lahko uporabi ščitna enota skladno s hitrostjo premika ščitene enote ali stika s sovražnikom (glej prilogo 2).

Izmenični preskoki posameznih opazovalnic. Enota uporabi to metodo, ko se zaščitna enota premika počasi in je stik s sovražnikom verjeten vzdolž linije ščitenja. Določeni elementi enote ščitenja se premaknejo in zasedejo novo opazovalnico skladno s situacijo sovražnika in premika glavnine. Ostali elementi ostanejo na prvotnih lokacijah in pokrivajo ter opazujejo, dokler novi elementi ne vzpostavijo novih položajev. Po zasedbi ti elementi pokrivajo in opazujejo premik prejšnjih stacionarnih elementov, ki zdaj izvajajo premik na nove položaje. To zaporedje se nadaljuje dokler je potrebno. Izmenični preskoki posameznih opazovalnic so počasen, ampak najbolj varen način premika enote, ki izvaja ščitenje.

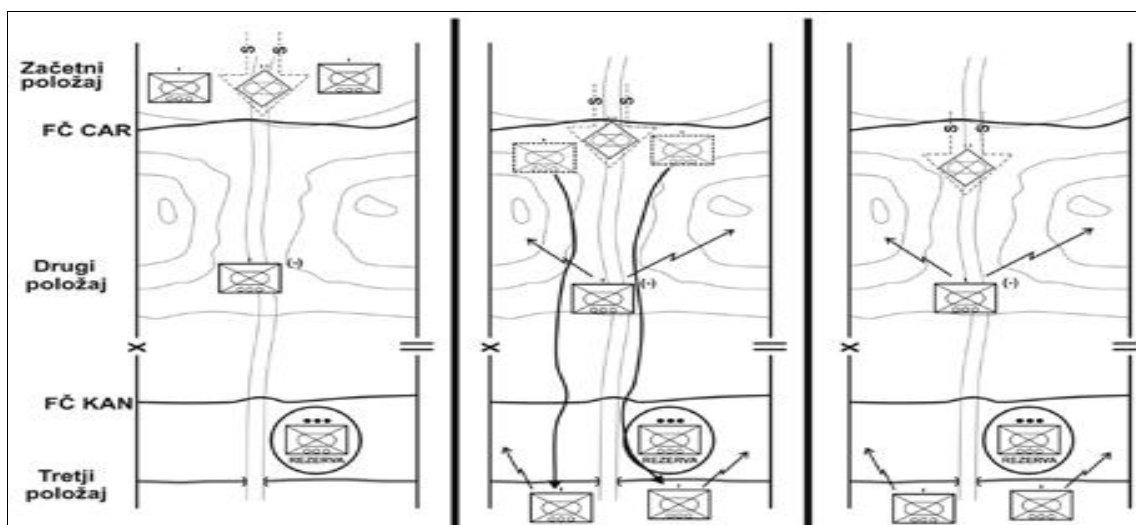
Izmenični preskoki enot. Enota uporabi to metodo, ko se zaščitna enota premika počasi in je stik s sovražnikom verjeten vzdolž linije ščitenja. Določeni elementi te enote se premaknejo in zasedejo nov položaj skladno s situacijo sovražnika in premika glavnine. Ostali elementi ostanejo na prvotnih lokacijah in pokrivajo ter opazujejo dokler novi elementi ne vzpostavijo novih položajev. Po zasedbi ti elementi pokrivajo in opazujejo premik prejšnjih stacionarnih elementov, ki zdaj izvajajo premik na nove položaje. Ta zaporedje se nadaljuje dokler je potreben. Izmenični preskoki enot je počasen, ampak najbolj varen način premika.

Zaporedni preskoki. Enota uporabi to metodo ko BMS (ang. *Battle Field Managment System* – sistem za nadzor bojišča »C4I«) ne zaznava popolnega taktičnega okolja in je stik s sovražnikom manj verjeten. V tem času glavnina izvaja več kratkih postankov, v času katerih vsak vod enote ščitenja zasede določen del linije ščitenja. Ob premiku glavnine enote se vodi samodejno premaknejo in pokrivajo svoj del linije ščitenja.

Neprekinjen premik. Enota uporabi to metodo, ko se glavnina stalno hitro premika in stik s sovražnikom ni verjeten. Enota vzdržuje enak tempo premika kot glavnina, pri tem pa vzdržuje opazovanje kot je potrebno. Enota ščitenja načrtuje položaje vzdolž linije ščitenja, vendar jih zasede le v primeru reakcije na stik s sovražnikom.

Mobilno ščitenje začelja. Ščitna enota lahko vzpostavi mobilno ščitenje začelja glavnine, ki izvaja napad ali predstavlja vmesno enoto med sovražnikom in glavnino pri izmiku. V vsakem primeru je premikanje povezano z delovanjem glavnine ali skladno s situacijo sovražnika. Naloga je nadzorovana s premikanjem do serij faznih linij.

Slika 3 Mobilno ščitenje začelja pri zadrževanju

Vir: Škerbinc in drugi (2007, str. 177).

2. 1. 2 Varovanje

Varovanje je oblika taktičnega pripravljajema bojnega delovanja, katerega glavna naloga je varovanje glavnine višje enote z namenom pridobitve časa, opazovanja in poročanja informacij ter onemogočanja sovražnikovega direktnega ognjenega delovanja in opazovanja po glavnini sil, ki jih enota varuje. Enota, ki izvaja varovanje ne more delovati brez podpore glavnine.

Varovanje se razlikuje od ščitenja v tem, da enota na varovanju poseduje večjo ognjeno moč, s katero doseže poraz, umik, blokado ali vezanje sovražnikove predhodnice preden ta vzpostavi bojni stik z glavnino naših sil. Da pa lahko to ognjeno moč zagotovimo moramo uporabiti minimalno četo, ki preko vodov varuje nadrejeni bataljon. Enota, ki varuje glavnino sil napade sovražnikovo predhodnico v skladu z nalogo napada z vsemi sredstvi na razpolago, tako z direktnim kot indirektnim ognjem (prednji opazovalec, reperji). To se za razliko od ščitenja izvaja z namenom, da v vseh primerih prepreči preboj sovražnikove predhodnice na položaj od koder bo lahko opazovala ali napadla glavnino. Med tem ko ščitenje koristi direktno in indirektno delovanje primarno za napad na sovražnikove izvidniške elemente oziroma predhodnico z namenom uničenja izvidnice in upočasnjevanja napredovanja ostalih sovražnikovih sil.

Ključno za enoto, ki varuje je, da zagotavlja varovanje glavnini z bojem za pridobitev časa (istočasno opazuje sovražnika in poroča njegove aktivnosti) ali z napadom, obrambo in zadrževanjem sovražnika, s katerim mu onemogoča opazovanje glavnine in spopada z neposrednim ognjem. Obstajajo tri tipi nalog varovanja (čelno varovanje, bočno varovanje in začetno varovanje) in lahko podpirajo stacionarno ali premikajočo se enoto. Enota varovanja se razlikuje od enote ščitenja v večji ognjeni moči za uničenje, odbitje ali fiksiranje čelnih elementov sovražnika, preden lahko ta deluje po glavnini z neposrednim ognjem. Poleg tega se enota varovanja uporabi na manjši fronti, kot bi se uporabilo primerljivo enoto ščitenja, s katerim se omogoči večjo koncentracijo ognjene moči. Enota varovanja rutinsko deluje po sovražniku z neposrednim in posrednim ognjem in navadno deluje v dometu podpornega orožja glavnine (Rijavec in Sotlar, 2006, str. 241).

NALOGE VAROVANJA

Varovanje opazuje sovražnika in poroča o njem, z bojem zavaruje glavnino in ji zagotovi potreben čas ter sovražniku prepreči opazovanje in neposredno ognjeno delovanje po glavnini. Enote, ki izvajajo varovanje ne delujejo samostojno in so odvisne od ognjene in druge podpore z strani glavnine.

Namen in naloge varovanja, poleg tistih, ki so omenjene v podpoglavju o ščitenju predstavljajo:

- uničiti ali odbiti vse sovražnikove izvidniške elemente;
- fiksirati in uničiti sovražnikove elemente zavarovanja;
- pripraviti sovražnika, da se razvije in poveljniku glavnine poročati o smeri premika.

Varovanje izvajajo manevrske enote (izjemoma vod - običajno četa in višje) ob podpori enot bojne podpore (MM, artilerija, letalstvo) in glavnine. Vod lahko izvaja varovanje maksimalno za dva nivoja višje do nivoja bataljona.

KONCEPT VAROVANJA

Varovanje se od zaščite razlikuje po tem, da vsebuje dovolj bojne moči, s katero lahko porazi, odvrne ali veže sovražnikove prednje elemente in jim s tem onemogoči neposredno ognjeno delovanje po glavnini. Sile za varovanje se običajno razmestijo na ožjem območju

kot enako močne sile za zaščito, s čimer je mogoča večja koncentracija bojne moči. Varovanje se spopade s sovražnikom tako z indirektnim kot tudi z direktnim ognjem in deluje v dometu orožij za ognjeno podporo iz sestave glavnine. Poveljnik sil varovanja mora v celoti razumeti, kolikšno stopnjo varovanja mora zagotoviti glavnini. To je pomembno za to, ker se med potekom delovanja stopnja varovanja lahko spremeni (FM 3-90, 2001, str. 12–19).

Načrtovanje varovanja zahteva, da poveljnik upošteva, osnovno poslanstvo varovanja. To je, da z bojem zavaruje glavnino in ji zagotovi potrebni čas ter sovražniku onemogoči neposredno ognjeno delovanje po glavnini. Ključna je tudi ustrezna ocena grožnje in verjetnih smeri dostopa sovražnika. Na podlagi te ocene in načrta delovanja glavnine na nivoju bataljona načrtuje S3 moč in sestavo sil za izvajanje varovanja ter potrebno bojno podporo glavnine. Pri načrtovanju varovanja je potrebno (Škerbinc in drugi, 2007, str. 196):

- določiti naloge varovanju;
- določiti bojne položaje, fazne črte in kontrolne točke, na katerih se uskladiata premikanje in delovanje varovanja s premiki in delovanjem glavnine;
- določiti območje odgovornosti varovanja in meje z glavnino;
- določiti enoto, odgovorno za uničenje sovražnikov sil, ki jih varovanje veže.

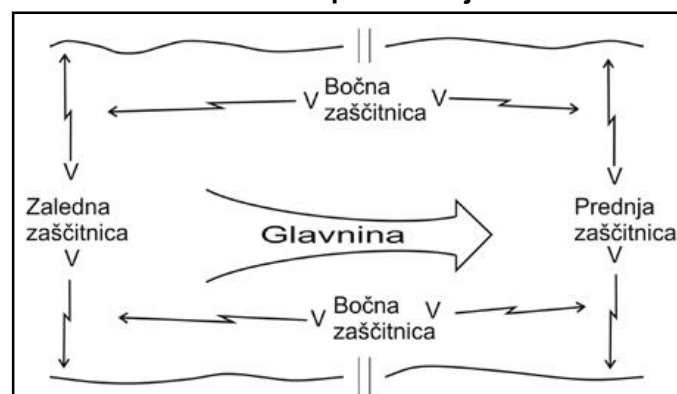
IZVEDBA VAROVANJA

Varovanje mora vedno vzdrževati predpisano razdaljo do glavnine. V primeru stika s sovražnikom poveljnik varovanja poroča o njegovi moči, lokaciji in smeri gibanja (SALUTE) ter ga veže z direktnim in indirektnim ognjem. Če ima varovanje zadostno bojno moč, sovražnika uniči. V nasprotnem primeru sovražnika veže do prihoda sil iz glavnine, ki imajo nalogo sovražnika uničiti. Nato z ognjem podpira napad na sovražnika. Na odobritev poveljnika glavnine lahko element varovanja obide sovražnika. V tem primeru varovanje veže sovražnika, dokler glavnina ne izvede obhoda, in se nato priključi glavnini. Sovražnika uničijo druge sile, ki jih določi nadrejeni poveljnik. Ob premoči sovražnika varovanje zasede obrambne položaje ter prepreči njegovo delovanje po glavnini. Po povelju se umakne.

TIPI VAROVANJA

Poveljnik lahko določi tipe varovanja tudi glede na stacionarno ali mobilno varovanje.

Slika 4 Tipi varovanja

Vir: Škerbinc in drugi (2007, str. 192).

Čelno (prednje) varovanje: Čelno varovanje izvaja enota, ki varuje tako mobilno kot stacionarno glavnino. Če je čelno varovanje za stacionarno enoto obrambno naravnano, enota brani ali zadržuje območje skladno z namero poveljnika glavnine. Če pa je čelno varovanje za mobilno glavnino potem govorimo o tem, da je napadno naravnano. V tem primeru enota navadno izvaja napadno čelno varovanje v času premika do stika, kot del višje enote v sklopu glavnine (četa za bataljon). Vloga čelnega varovanja je vzdrževanje svobode

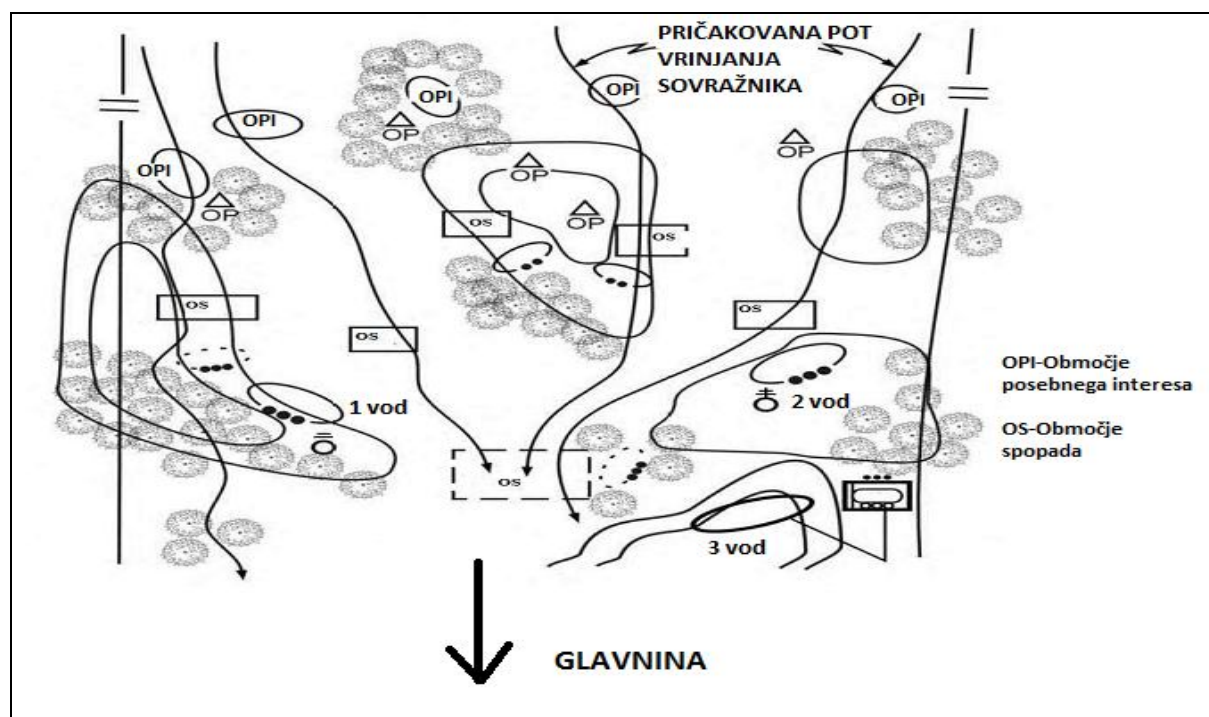
premikanja glavnine, ki jo podpira, z zgodnjim opozarjanjem o sovražnikovih aktivnostih in z iskanjem, fiksiranjem in uničenjem sovražnikovih izvidniških in elementov zavarovanja (Sotlar in Rijavec 2006, str. 241). Čelno varovanje se običajno izvaja med premikom v stik. Ves čas mora biti v dometu ognjene podpore in imeti prioriteto glede nje. Med premikom morajo zadnji elementi čelnega varovanja vzdrževati primerno razdaljo do glavnine ter s tem glavnini zagotoviti potrebno svobodo manevra. V ta namen poveljnik določi fazne črte za kontrolo premika prednjega varovanja in glavnine. Ob stiku s sovražnikom zaščitne sile razvijejo situacijo in predajo boj čelnemu varovanju, ki lahko s hitrim napadom uniči sovražnika ali pa ga veže do prihoda glavnine. Poveljnik glavnine se glede na svojo nalogo in sovražnikovo moč odloči, ali bo z napadom glavnine sovražnika uničil ali pa ga bo obvozil. Kadar ga obvozi, poroča o njegovi lokaciji in moči nadrejenemu poveljstvu ter pridobi odobritev za obvoz od nadrejenega poveljnika (Škerbinc in drugi, 2007, str. 195.).

Stacionarno varovanje: Stacionarno varovanje je v samem začetku obrambno naravnano. Enota varovanja po navadi vzpostavi sistem opazovalnic (lahko tudi bojne opazovalnice) s katerimi doseže zahteve po opazovanju naloge varovanja (slika 5). Enota mora biti pripravljena ukrepati v primeru stika s sovražnikovo glavnino in elementi zavarovanja, kot tudi izvidniškimi enotami.

Reakcija na stik z glavnino in elementi zavarovanja: V tem primeru, varovanje napade, brani ali zadržuje skladno s situacijo sovražnika in namero poveljnika zavarovane enote.

Reakcija na stik z izvidniškimi elementi. Če enota izvaja proti izvidniške naloge, se mora organizirati v element opazovanja (po navadi zasede črto varovanja) in napadni element (ta mora biti sposoben uničiti izvidniške elemente). Vsak element ima posebne naloge, vendar mora delovati v sodelovanju z drugim, da lahko uspešno izvede nalogo:

Slika 5 Stacionarna varovanje z opazovalnicami v predpolju

Prirejeno po: Sotlar in Rijavec (2006, str. 243).

(1) *Elementi opazovanja.* Poveljnik mora jasno določiti odgovornosti za opazovanje določenih avenij pristopa in določenih OPI. Element opazovanja ima nalogo odkrivanja, poročanja in ohranjanja stika s sovražnikom v določenem sektorju opazovanja. Element opazovanja prepusti sovražnika napadnemu elementu, ki ga uniči.

(2) *Napadni element.* V tej vlogi je vod oklepnih vozil osnoven element za uničevanje sovražnikovih elementov z neposrednim ognjem in ostaja pod nadzorom poveljnika čete. Napadni element zasede prikrite položaje, zaklonilnike ali podporne položaje vzdolž avenije pristopa. Ob alarmiranju, se po potrebi premakne na položaje in uniči približujočega se sovražnika. Odgovoren je za načrtovanje neposrednega ognja in območje spopada v podpori poveljnikovem načrtu. Izvesti mora najmanj suhe vaje premika na položaje in podati časovnico premika poveljniku.

(3) *Razmerje elementa za opazovanje in napadnega elementa.* Četni element opazovanja je odgovoren za odkrivanje in spremljanje sovražnikovih lokacij znotraj območja opazovanja, medtem ko je napadni element odgovoren za premik na položaje. Ko je napadni element pripravljen in lahko opazuje sovražnika, element za opazovanje preda cilj njemu. Celoten proces zahteva nenehno komuniciranje med obema podrejenima elementoma, ki izvajata predajo in mora biti nadziran s strani poveljnika čete ali njegovega namestnika. Položaj obeh elementov na zaprtem zemljišču mora biti dosti bližji kot na odprtem, kar omogoča ohranjanje vizualnega kontakta in predajo cilja v ustreznem času.

Bočno varovanje: Enote, ki izvajajo bočno varovanje, delujejo na širši fronti, kot je to običajno v drugih vrstah delovanja. Območje se razteza od prednje zaščitnice, poteka ob bokih glavnine in se zaključi s preходом v zaledno varovanje. Bočno varovanje je dokaj podobno bočnemu ščitenju, le da so tu opazovalnice in obrambni položaji načrtovani. Enota lahko izvaja mobilno bočno varovanje v času napada ali premika do stika glavnine. Pri izvajanju mobilnega bočnega varovanja, enota po navadi zasede serijo obrambnih položajev vzdolž zavarovanega boka. Ohranjati mora orientiranost na čelo (za izvajanje vloge varovanja in ohranja lastno zavarovanje) in zavarovane boke. Hkrati pa mora ohranjati zadostno razdaljo od glavnine, da prepreči delovanje sovražnika po glavnini z orožji daljšega dometa, preden se jo lahko na to opozori (Sotlar in Rijavec 2006, str. 241). Na podlagi obveščevalne priprave poveljnik določi najprimernejšo tehniko premikanja bočnega varovanja. Posebnost bočnega varovanja je smer delovanja sil v varovanju. Sile se premikajo vzdolž smeri premika glavnine, od bojnega položaja do bojnega položaja med posameznimi faznimi črtami, s katerimi se kontrolira njihov premik. Na vsaki strani predvidenega bojnega položaja mora biti takšna fazna črta. Predvideni bojni položaji so obsežnejši, kot so v običajnem defenzivnem delovanju. Ko posamezni element varovanja zazna sovražnika, hitro zasede bojni položaj in fazne črte postanejo meje med območji delovanja elementov varovanja.

Mobilno varovanje bokov Ena iz med osnovnih vsebin ščitenja boka se navezuje tudi na izvedbo varovanja boka, kljub temu je razlika v tem, da pri ščitenju enota načrtuje opazovalnice, pri varovanju pa obrambne položaje vzdolž glavnine. V izvajanju varovanja boka tako četa zaseda vrsto obrambnih položajev vzdolž premika glavnine, če je ta prehitra pa se premika z njo vzdolž njenega boka. V času premika četa ohranja opazovanje varovanih bokov in je hkrati pripravljena zasedati položaje skladno z aktivnostjo sovražnika ali premika zavarovane enote (Sotlar in Rijavec, 2006, str. 244).

Obstajajo tri osnovne metode premikanja vzdolž varovanega boka:

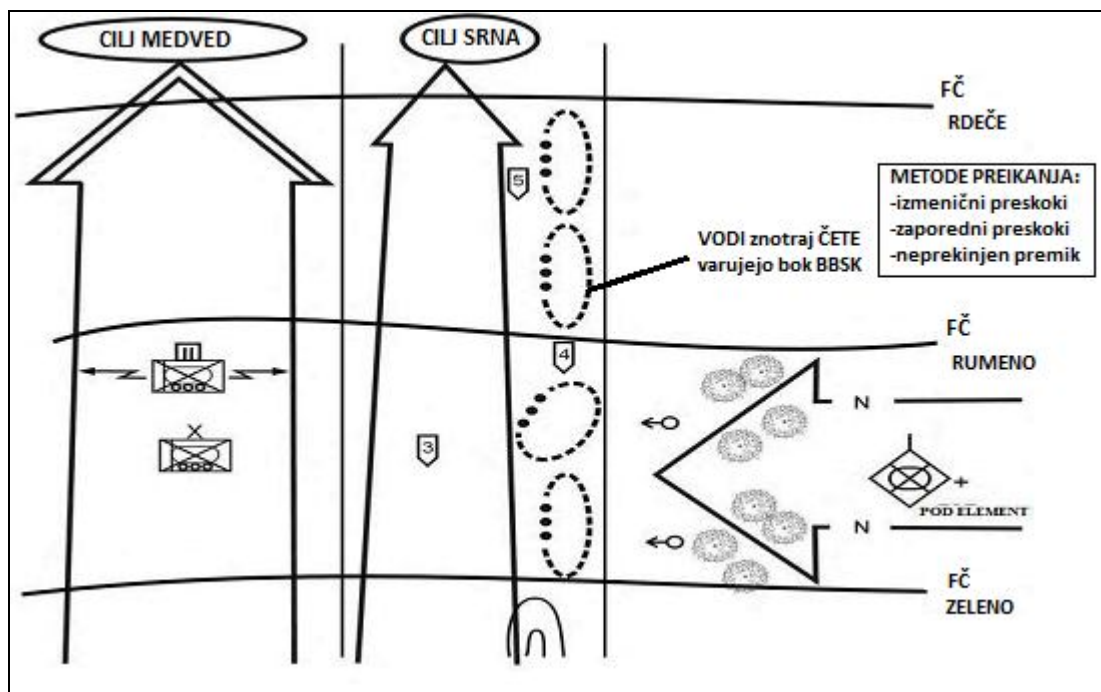
- izmenični preskoki z enotami;
- zaporedni preskoki z enotami;
- neprekinjen premik.

Metode so enake kot pri nadzoru premika vzdolž ščitene boka, le da tu četa in njeni vodi zasedajo načrtovane obrambne položaje namesto opazovalnic.

Naloge prednjih elementov v varovanju so sledeče: ohranjati morajo stik z zavarovano enoto, izvidovati bok, poti bočnega varovanja in izvidovati zemljišče med zavarovano enoto in

napredovanjem bočnega varovanja. Ostali del enote bočnega varovanja se premika vzdolž poti in če je potrebno zaseda položaje za zavarovanje boka. Slika 6 prikazuje četno bočno varovanje v času premika do stika. En vod izvaja zavarovanje na čelu in ohranja stik z glavnino motoriziranih enote, druga dva voda pa sta orientirana na zavarovan bok. Slika prikazuje položaje, ki jih lahko voda zasedeta kot odgovor približujočemu se sovražniku.

Slika 6 Motorizirana četa varuje bok motorizirane enote v času premika do stika

Vir: Prirejeno po FM 3-21.10 (2006, str. 8-26).

Začetno varovanje bokov: Začetno varovanje varuje zaledje glavnine, kot tudi vse podporne in logistične elemente znotraj glavnine. Izvaja se v primerih prekinitve stika glavnine na PČLE ali v času izmika. Lahko se jo postavi za premikajočo se ali statično enoto. Začetno varovanje premikajoče se enote se premika na naslednje položaje vzdolž fazne linije ali upočasnjuje linijo v globino medtem, ko se glavnina premika. V času izmika glavnine začetno varovanje večinoma uporabi svoje elemente preko celotnega območja za prednjimi enotami glavnine.

2. 1. 3 Kritje

Kritje je oblika varnostnega bojnega delovanja, katerega primarna naloga je varovati glavnino lastnih sil z bojem za pridobitev časa ali z napadom, obrambo in zadrževanjem sovražnika. Cilj kritja je podoben kot pri vseh varnostnih operacijah to je onemogočanje opazovanja in neposrednega napada na glavnino naših sil s strani sovražnika. Območje odgovornosti enote, ki izvaja kritje je enako široko kot območje odgovornosti glavnine.

Enota, ki izvaja kritje mora biti samozadostna, sposobna samostojnega delovanja, ki ni nujno vezano na glavnino sil. Sile, ki zagotavljajo kritje ali manjši del teh sil (oddelek, vod) pogosto padejo v odločilen spopad z sovražnikom. Zaradi tega morajo imeti večjo ognjeno moč, da učinkovito delujejo in dosežejo svoj cilj. Pri zagotavljanju kritja enota v predpolju za razliko od ščitenja in varovanja takoj sproži bojni stik in razvije situacijo. Kot samozadostna sila, se bojuje pogosto, dlje in uničuje sovražnika večjega od sebe.

Med tem ko enota z nalogo kritja zagotavlja večjo zaščito, kot ščitenje in varovanje, zaradi tega potrebuje večje količine virov. Preden je poveljnik pripravljen za kritje glavnine mora zagotoviti, da ima zadostno količino streliva in opreme, da bo lahko uspešno izvaja kritje in, da lahko deluje po večji enoti od sebe. V primeru, da enota nima zadostnih sredstev, mora odgovorni poveljnik za zagotovitev varnosti glavnine tej enoti odrediti manj kompleksnejšo nalogo varovanja (ščitenje ali varovanje).

Pri nalogah kritja enota izvaja vse oblike varnostnih operacij. Ključne, ki jih mora enota izvajati so seštevek ščitenja, varovanja in kritja. V primeru, ko je glavnina sil stacionarna, enota izvaja kritje z defenzivnimi nalogami, ko je glavnina sil v premiku le ta krije z ofenzivnimi oblikami delovanja. Umestitev delovanja predhodnice je tako v ofenzivnih kot defenzivnih nalogah pred glavnino, lahko pa je tudi v ozadju na hrbtu, če gre za primer obrambe z povratnim delovanjem (retrograde). V zelo redkih primerih je lahko enota ki krije na bokih, saj so to običajno naloge ščitenja in varovanja.

Organizacija sil je odvisna od tipa naloge kritja (ofenzivno, defenzivno - povratno delovanje), torej če se glavnina premika ali je stacionarna. Dodaten in v nekaterih primerih pomemben vpliv predstavlja tudi teren sam (OKOKA). Glede na tipe kritja lahko enota dobi naslednje naloge:

- območna obramba;
- zadrževanje;
- izvidovanje območja;
- premik v stik znotraj varnostnega območja.

Nadrejeni poveljnik ponavadi določi podrejenim enotam eno iz med naštetih nalog, ali pa določi nalogo ščitenja ali varovanja.

TIPI KRIJTA

Ofenzivno kritje: Enota, ki izvaja ofenzivno nalogo kritja (najpogosteje enota moči bataljona v razporedu brigade - glej sliko 7) je namenjena za zgodnjo iniciativo s strani poveljnika glavnine. To pomeni, da ofenzivnim delovanjem izvede napad na sovražnika. Pri tem mora upoštevati naslednje naloge:

Splošne naloge:

- enota mora izvajati izvidovanje območja vzdolž glavne smeri napredovanja ali znotraj območja odgovornosti;
- če mora enota očistiti ali zaobiti sovražnikove sile znotraj OO to izvede v skladu z kriteriji zaobidenja⁸;
- enota v kritju mora onemogočiti sovražniku, da prepozna taktične informacije glavnine (moč, sestava in poslanstvo).

Naloge kritja pri napadu:

- preboj sovražnikovega varnostnega območja in lociranje obrambnih položajev;
- določiti sovražnikovo moč in postavitev;
- odkriti vrzeli in slabosti v obrambni postavitvi;
- zavajati sovražnika, da je padel v stik z glavnino, da s tem sproži svoje protinapade predčasno;

⁸ Izvesti manever okoli sovražnikovih sil, položaja ali ovir, da se ohrani moment napredovanja. Učinek: moment napredovanja je ohranjen. Poveljnik se odloči za obhod na podlagi: potrebe za vzdrževanje iniciative in agresivnosti; poznavanja sovražnikove moči, namere in naloge; stopnje do katere sovražnik, kateri bo obiden ne more vplivati na razplet napredovanja naše glavnine; Lahko izvedemo osnovni dve tehniki obhoda: da se izognemo sovražniku v celoti, ali da sovražnike vežemo, in nato obidemo. Ključni kriterij predstavlja pogoj: da če se sovražnik sesuva, lahko z lastnimi silami izvedemo obhod ob pogoju, da ga nevtraliziramo.

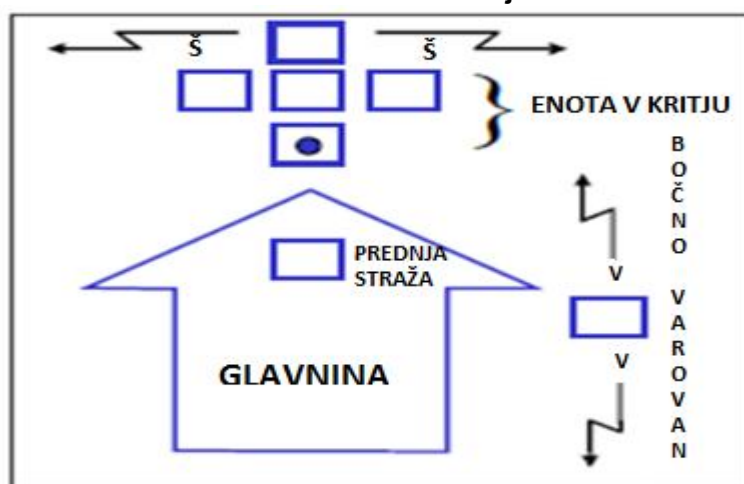
- vezati sovražnika z namenom, da glavnina izvede manever vstran ali skozi nasprotnikove vrzeli.

Naloga kritja ob srečanju s sovražnikom (stik s predhodnico, presenečenje):

- uničiti sovražnikovo izvidniško delovanje, prednjo stražo (ščitenje, varovanje in kritje) in druge vodilne elemente pred glavnino;
- določiti možna mesta šibkih sovražnikovih območij, kje je možno bočenje ;
- vezati sovražnika z namenom, da glavnina izvede manever vstran ali skozi nasprotnikove vrzeli.

Načrtovanje ofenzivnega kritja je podobno načrtovanju izvidovanja območja ali premiku v stik. Analiza naloge, ki uporablja OPB pomaga določiti širino in globino območja delovanja in OPI in ciljno interesno območje (CIO) (ang. TAI-*Target Area of Interest*) ali poti posebnega pomena. Poveljnik enote, ki izvaja kritje mora načrtovati rezervo, ki mora biti pripravljena, da zapolni potrebno območje. Rezerva mora biti locirana centralno in po možnosti izven ključnih avenij pristopa. Enota v kritju napreduje na celotni fronti, s podrejenimi enotami, ki očisti morebitne sovražnike na svojem območju ter s tem pritiska na sovražnikovo glavnino. Podporo takega manevra po navadi krijejo helikopterske enote, če so na razpolago, katerih naloga je, da izvidujejo z zraka pred enoto v kritju in poročajo o sovražniku. Dodatna naloga helikopterjev je, da lahko sprožijo bojni stik, če imajo pogoje za to. Ta stik izkoristi zemeljski element in razvije situacijo. Vsak stik s sovražnikom se takoj poroča do glavnine lastnih sil (SALUTE). V primeru obhoda, enota, ki krije ne sme izvesti le tega brez odobritve nadrejenega. Če enota odkrije vrzel v sovražnikovi postavitvi to izkoristi še prej pa se pripravi in poroča o vrzeli, da lahko glavnina sinhronizira preboj in pošlje morebitne dodatne sile. Ko predhodnica v kritju ne more nadaljevati in pride do kulminacijske točke, preide v obrambo in se pripravi za prehod glavnine čez njihov razpored. V tem času še vedno izviduje in išče sovražnikove vrzeli in nezaščitene boke. Enota v kritju navaja glavnino preko ali okrog svojih položajev (FM 3-90 2001, str. 12-28–12-29).

Slika 7 Ofenzivno kritje

Vir: Prirejeno po FM 3-90 (2001, str. 12-27 342).

Defenzivno kritje: Defenzivno kritje onemogoča sovražnikov napad v njemu zelenem časovnem obdobju, območju in organizaciji bojne moči, ki si jo je izbral. Cilj defenzivnega kritja je uničiti sovražnikovo časovnico in mu podreti tempo ter s tem iniciativo. Defenzivno kritje zagotavlja čas, ki ga potrebuje glavnina, da postavi, premakne in pripravi obrambne položaje v glavnem območju odgovornosti. Enota v kritju doseže to s motenjem sovražnikovega napada, presenečenjem in vzpostavljanjem pogojev za višji cilj, ki ga predstavlja osnovna naloga glavnine. Enota v defenzivnem kritju upošteva naslednje naloge:

- mora preprečiti, da sovražnik lahko preseneti glavnino sil in s tem onemogočiti stik glavnine in sovražnikove predhodnice z direktnim orožjem;
- mora uničiti sovražnikove formacije v predhodnici;
- mora vzdrževati nenehno opazovanje hitro-prehodnih avenij pristopa ter vstop v varnostno območje;
- ključno je, da enoti v kritju uspe nase vezati sovražnikovo glavnino in jo s tem prisiliti v razvitje;
- enota mora ugotoviti sovražnikovo velikost, bojni razpored, bojno moč, in smer napredovanja ter o tem poročati poveljniku glavnine;
- z učinkovitim delovanjem enota v kritju doseže, da sovražnik preusmeri svojo indirektno podporo na predhodnico in da prenese območje spopada tja, kjer tega sovražnik ne želi;
- zavajanje sovražnika glede lokacije svoje glavnine on glavnih obrambnih položajev;
- enota, ki krije ne sme dopustiti, da jih sovražnik obide.

Enota ki izvaja defenzivno kritje lahko v osnovi izvaja obrambo, zadrževanje ali protinapad. Če območje delovanja ni posedeno, morajo enote, ki izvajajo kritje predhodno to območje izvidovati in očistiti preden lahko vzpostavijo kritje. Tako kot v ofenzivnem kritju, je tudi tu potrebno nenehno izvidovanje za povečanje nadzorovanega območja. Zračne sile (helikopterji) lahko ščitijo manj nevarna območja in po potrebi pomagajo z podpornim ognjem v primeru stika enot v varovanju. Če je sovražnik, na katerega enota naleti premočan ali ko je obramba glavnine vzpostavljena, bodo sile, v varovanju premeščene nazaj do glavnine, kjer se jih lahko uporabi za:

- lahko postanejo rezerva glavnine, ki prevzame iniciativo;
- lahko se jih uporabi, še posebej če gre za mehanizirane enote, za varovanje začelja ali bokov;
- lahko jih uporabi kot sile za protinapad;
- v najslabšem primeru vzpostavijo bojne položaje na obrambnih položajih.

Ključno pri enoti, ki pride do kulminacijske točke je to, da ko se enota z defenzivnega kritja vrača čez razpored lastnih sil do glavnine, mora biti prehod dobro načrtovan in koordiniran. Prehod čez lastne sile pri izmiku sil kritja se nikoli ne zgodi simultano za vse enote, saj ko nekatere enote izvajajo prehod, lahko druge še vedno delujejo v predpolju in izkoriščajo morebitne prednosti kot predhodnica. Na mestih, kjer so se enote kritja izmaknile, mora poveljnik glavnine nadomestiti iniciativo z drugimi enotami iz glavnine, ki stremijo k vzpostavitvi razmer za napad. Zelo pomembno pri izmiku enot v kritju je, da poveljnik teh enot ne izda ukaza, ki bo povzročil izmik vseh kritja na enkrat. Na primer, če dobi poveljnik predhodnega ešalona nalogo, da mora zadrževati sovražnika na reki za 72 ur, to ne pomeni, da ko bo čas potekel, da se enote začnejo izmikati. Ves čas mora stremeti h temu, da doseže dovolj odpora, da sovražnik uvede glavnino in se razvije, šele potem se začne izmikati. Pogosto se pri izmiku zgodi, da še posebej poveljniki manjših manevrskih enot pri izmiku ne krijejo z potrebno količino ognja, se prehitro izmaknejo in se izmaknejo preveč v ozadje. Zato je potrebno, da poveljujoči točno določi kontrolne ukrepe (FM 3-90, 2001, str. 12-30 do 12-31).

2. 1. 4 Območno varovanje

Namen varovanja območja je varovati lastne sile, objekte, poti ali dejavnosti v določenem območju. Območno varovanje je lahko ofenzivno ali defenzivno. Varovanje območja izvaja bataljon kot celota ali posamezne manevrske enote moči voda do čete. Varovanje območja se izvaja z neprekinjenim izvidovanjem in nadzorom območja ter z različnimi ofenzivnimi in defenzivnimi vrstami delovanja ob ogrožanju varnosti območja. Osredotoči se na varovane sile, objekte, poti ali območje. Varovane sile so lahko poveljstva, artilerijske enote, rezerve ali

logistične baze. Varovani objekti so lahko del vojaške ali druge infrastrukture v območju. Varovano območje je lahko vse, od posamezne lokacije (most, zožitev) in značilnosti zemljišča (grebeni, vzpetine), pa do večjih naseljenih krajev z okolico. Med ofenzivnim delovanjem ali umikanjem je hitrost premikanja tista, ki enotam zagotavlja neko varnost. Kadar se enote zadržujejo v nekem območju, morajo njegovemu varovanju nameniti večjo pozornost. Varovanje območja se lahko izvaja kot del vseh vrst delovanja, še posebej pa se poudari:

- med delovanjem v nepovezanem območju delovanja, kjer se varujejo predvsem ključni objekti;
- kot varovanje zalednega območja in varovanje baz, s čimer se zagotovi neprekinjena logistična podpora enot.

CIVILNO OKOLJE: Uporaba sile med izvajanjem varovanja območja se prilagodi nalogi in okolju delovanja. Običajno je v varovanem območju prisotno tudi civilno prebivalstvo. Poveljnik določi pravila delovanja, s katerimi določi omejitve v njegovem izvajanju in pri uporabi sile. Vsi vojaki morajo razumeti in spoštovati pravila delovanja, saj lahko sovražnik vsako prekomerno ali napačno uporabljeno silo proti civilnemu prebivalstvu izkoristi za psihološko delovanje proti našim silam.

BOJNA PRIPRAVLJENOST: Včasih morajo sile, ki izvajajo varovanje območja, vzdrževati bojno pripravljenost v daljših obdobjih brez stika s sovražnikom. To se običajno zgodi, kadar se sovražnik zaveda premoči v bojni moči naših sil in se z našimi silami spopada samo pod svojimi pogoji, drugače pa se stiku izogiba. Sile, ki izvajajo varovanje območja, ne smejo razviti lažnega občutka varnosti, tudi kadar se zdi, da je sovražnik prenehal z vsemi aktivnostmi v varovanem območju. Poveljnik mora predvidevati, da sovražnik opazuje njegovo delovanje, da bi prepoznal rutino in šibke točke ter išče primeren trenutek za udar ob minimalnem tveganju (Larsen in Wade 2008, str. 5-6)..

2. 1. 5 Neposredno varovanje

Neposredno varovanje se izvaja v bližini enote. S tem se preprečuje, da bi bila enota presenečena, kar ohranja iniciativo lastnih sil. Vse enote morajo vedno izvajati svoje lastno neposredno varovanje. To varovanje vključuje vse ukrepe, ki se jih izvaja proti sovražniku. Ti ukrepi so od zavajanja sovražnika glede lastnih položajev in namere, iskanja sovražnika ter poznavanja njegovih položajev do izogibanja opazovanja in detekciji s strani sovražnika (Larsen in Wade 2008, str. 5-7).

AKTIVNI UKREPI NEPOSREDNEGA VAROVANJA:

- uporabo opazovalnic in patrolj;
- vzpostavljanje določenih stopenj pripravljenosti v enoti;
- določitev časovnega obdobja dneva, ko so vsi pripadniki enote na položajih, da se prilagodijo ter pripravijo položaje in sredstva za delovanje pri drugačni vidljivosti (ob svitu, mraku ali ob drugi spremembi vidljivosti).

PASIVNI UKREPI NEPOSREDNEGA VAROVANJA:

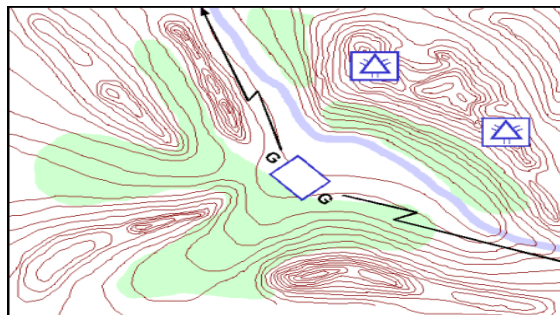
- maskiranje;
- maskirno disciplino;
- kontrolo premikov;
- pravilne postopke komuniciranja po sredstvih zvez;
- uporabo opozorilnih naprav, senzorjev, nočno-gledov in drugih opazovalnih naprav za opazovanje okolice neposredno okrog enote.

2. 1. 6 Bojne opazovalnice

Bojna opazovalnica je dodatno utrjena opazovalnica, ki lahko izvaja omejene bojne naloge. Uporaba bojnih opazovalnic je tehnika za postavitve sil z nalogo varnostnega bojnega delovanja na območjih, kjer je onemogočeno nadzorovanje območja vozili. Bojne opazovalnice se koristi tudi takrat, ko so manjše opazovalnice v nevarnosti, da jih pregazijo sovražnikove sile, ki se infiltrirajo skozi ali v območje delovanja. Poveljnik se odloči za bojno opazovalnico tudi v primeru, ko želi povečati globino območja delovanja in v primerih, ko želi, da opazovalnica vzdrži na položaju tako dolgo, da lahko opazi sovražnikovo glavnino. Pogosto se bojne opazovalnice postavi tudi takrat, ko je velika verjetnost, da bo sovražnik obkolil opazovalnico (večja mobilnost). Bojno opazovalnico lahko vzpostavijo tako motorizirane kot klasične oblike enot.

Bojno opazovalnico običajno posede okrepljen vod, ki mora imeti zadostna sredstva, da lahko doseže svoje poslanstvo. Sredstva so na voljo v tolikšni meri, da ne vplivajo na delovanje glavnine lastnih sil. Ta oblika opazovalnice je postavljena v ospredje pred glavnino na razdaljo, s katere lahko učinkovito opazuje in poroča o sovražnikovih aktivnostih zemeljskih elementov. Bojno opazovalnico se organizira kot obrambo ognjene točke ali krožno obrambo, na manjšem nivoju. V vsakem primeru mora enota pričakovati verjetnost obkolitve in stik z močnejšim sovražnikom. Enota na bojni opazovalnici mora biti okrepljena z bojiščnimi sistemi, ki učinkovito vplivajo na sovražnikove sile. Znotraj bojne opazovalnice poveljnik organizira razne patrulje (bojne-izvidniške), išče stik s sovražnikovo predhodnico oziroma izvidnico in če ima lahko izvaja bojni stik s sovražnikovo glavnino, da s tem razvije sovražnikovo glavnino. Poveljnik mora načrtovati izmik iz bojne opazovalnice pravočasno preden ima sovražnik možnost, da pregazi opazovalnico.

Slika 8 Bojna opazovalnica

Vir: FM 3-90 (2001, str. 12-33).

2. 2 NALOGE POSEBNEGA POMENA

V sklop taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja na našem nivoju spadajo:

- prehod skozi razpored lastnih sil;
- zamenjava enote v boju;
- povezava.

2. 2. 1 Prehod skozi razpored lastnih sil

Prehod skozi razpored lastnih sil je taktično pripravljalo bojno delovanje, ki vključuje premik ene ali več enot skozi drugo enoto. Poveljnik izvede prehod skozi lastne sile v naslednjih primerih:

- takrat, ko enota ne more obhoditi položajev druge lastne stacionarne enote;
- ko situacija narekuje, da mora nadaljevati napad preko lastnih sil, ki so dosegle kulminacijsko točko;
- ko enota izvaja protinapad;
- povratno delovanje;
- prehod iz zadrževanja ali nalog taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja v obrambo;
- razrešitev enote za katero drugo nalogo ali počitek.

Poveljnik voda lahko izvaja prehod čez razpored lastnih sil kot samostojna enota v primeru patrolje, zasede, naskoka in drugih podobnih nalog.

KONCEPT

Prehod postane potreben, ko ta enota ne more obhoditi stacionarne enote in mora iti skozi njen razpored. Osnovni namen prehoda je ohraniti tempo premikajočih se enot. Lahko se izvede prehod naprej ali nazaj. Nadrejeni bataljon je odgovoren za načrtovanje in koordinacijo prehoda skozi razpored lastnih sil, ki vključuje čete. Četa pa je odgovorna za vode. V nekaterih primerih četa izvaja prehod z uporabo večjih poti prehoda (ločene poti za vsak vod), kjer mora poveljnik čete prevzeti odgovornost za vsako fazo izvedbe naloge. Prehod v veliko primerih vključuje stik s sovražnikom. Zaradi tega je potrebno, da se enoti dogovorita o prenosu odgovornosti na območju delovanja. Sam prenos se izvede takrat, ko je preko razporeda uvedenih okrog dve tretjini novih sil. Čas za prehod se določi glede na najbolj primerne pogoje (pogoji slabše vidljivosti, brez stika s sovražnikom) za prečkanje razen, če je z nadrejenim poveljem določeno drugače.

NAČRTOVANJE PREHODA

Pri načrtovanju mora poveljnik upoštevati: (povzeto po: Sotlar in Rijavec 2006, str. 247–248)

1. poti prehoda – v skladu z nalogo na eni ali več poteh prehoda, ki morajo biti dovolj široka, da omogoči prehod v pohodni formaciji;
2. uporaba zavajanja – uporaba dima za masko in več istočasnih simulacij prehoda;
3. predaja boja – jasno morajo biti postavljeni kriteriji, po katerih stacionarna enota preda boj in kje premikajoča se enota prevzame pokrivanje. Če potrebno se določi ČPB (Črta predaje boja), kot kontrolni ukrep. Pri prehodu skozi razpored naprej je za premikajočo enoto ČPB enaka izhodiščni črti, pri prehodu nazaj je ČPB na učinkovitem dometu stacionarne enote. V primeru obrambe je prehod nazaj končan, ko je premikajoča se enota za črto stacionarnih sil. V prehodu naprej je končan, ko je enota v premiku na ČPB;
4. ovire – obe enoti si izmenjata informacije o ovirah;
5. protizračno obrambo – pri prehodu jo zagotavlja stacionarna enota;
6. logistične dolžnosti – morajo biti jasno določene v primeru evakuacije ranjenih, poškodbe vozil;
7. poveljevanje in kontrolo – pri prehodu čez razpored je primerno, da se poveljniški mesti tako stacionarne kot premikajoče se enote združita;
8. koordinacija izvidovnjaja – natančna koordinacija in izvidovanje sta potrebna tako zaradi kompleksnih dejavnikov načrtovanja, omenjenih zgoraj, kot zaradi zagotavljanja hitrega in nemotenega prehoda. Ponavadi poveljnik čete izvede vsa potrebna izvidovanja in koordinacije za prehod. Namestnik poveljnika čete, četni podčastnik ali poveljnik voda večinoma opravljajo naloge povezovanja za izvedbo izvidovanja in koordinacije. Uskladijo se naslednje informacije:
 - Naziv enote in njena sestava, tipi in število in oznake vozil v prehodu;
 - Čas prihoda premikajoče enote;
 - Lokacija napadnega položaja ali zbirnega rajona;
 - Trenutna situacija s sovražnikom;

- Naloga in načrt stacionarne enote (vključujoč opazovalnice, patrulje, ovire);
- Lokacija poti premika, točk srečanja, točk prehoda in poti prehoda;
- Zahteve po vodičih;
- Vrstni red premika;
- Pričakovane reakcije na stik s sovražnikom;
- Zahteve po posrednem in neposrednem podpornem ognju, vključujoč linijo prepovedanega ognja – LPO;
- JRKB pogoji;
- Dostopna sredstva bojne podpore in logistične podpore in njihova lokacija;
- Informacije o zvezah (vključujoč frekvence, digitalne podatke in bližnje ter daljne razpoznavne znake);
- Kriteriji za predajo boja in lokacija LPB;
- Prezem kontrole nad neposrednim ognjem;
- Dodatni postopki za prehod.

Prehod skozi razpored lastnih sil se lahko izvaja v dveh pogojih. To je prehod skozi razpored sil naprej in prehod nazaj

PREHOD SKOZI RAZPORED SIL NAPREJ

Pri tem prehodu se enota premakne na napadni položaj ali zbirni rajon za položaji stacionarne enote (glej prilogo 3). Določena skupina za srečanje se premakne do točke srečanja z vodiči, kjer potrdijo usklajene informacije s stacionarno enoto. Vodiči taktično pravilno vodijo premikajočo enoto skozi pot prehoda. Premik mora biti hiter z razmikom med enotami. Enota ne odpira ognja, dokler ne prečka ČPB ali določen ukrep kontrole ognja, razen če je poveljnik usklajal kontrolo ognja s stacionarno enoto. Ko enota prestopi omejitve pri prehodu, se konsolidira na zbirni točki ali napadnem položaju in nato nadaljuje taktičen premik skladno s svojim poveljem. Prečkanje čete poteka na podoben način kot prečkanje voda. Le, da četa pri prehodu voda znotraj lastnega razporeda zagotavlja podporo enoti pri prehodu.

PREHOD SKOZI RAZPORED LASTNIH SIL NAZAJ

Pri prehodu nazaj mora biti koordinacija zaradi možnosti prijateljskega ognja dodelana. Enota v prehodu se sreča s predstavniki stacionarne enote na mestu, ki je izven dometa direktnega ognja stacionarne enote in izvede enako koordinacijo pred izvedbo prehoda s poudarkom na bližnjih razpoznavnih znakih in lokacije ČPB. Dodatni kontrolni ukrepi glede ČPO (črta prepovedanega ognja) so lahko del koordinacije, da se zmanjša možnost prijateljskega ognja. Po koordinaciji premikajoča enota nadaljuje s taktičnim premikom do linije prehoda, orožje je usmerjeno proti sovražniku in ohranja lastno zavarovanje dokler ne prečka ČPB. Če stacionarna enota zagotovi vodiče, lahko premikajoča enota naredi kratek postanek, izvede povezavo z njimi in nadaljuje s hitrim premikom po izdelani poti prehoda do določene lokacije za stacionarno enoto

IZVEDBA PREHODA SKOZI RAZPORED LASTNIH SIL

Prehod je v osnovi iz dveh ključnih nalog. Prva je koordinacija glede časa in mesta prehoda in druga je glede koordinacije časa, mesta vrnitve in signalov ob vrnitvi, preko PČLE (črta prednjih enot - *ang. FLOT*). Poveljnik stacionarnih sil preko katerih bomo izvedli prehod v naprej določi točno in varno smer prehoda, skozi katero nato vodiči odpeljejo enoto v prehod. Zaporedje je sledeče (podroben opis prehoda na nivoju voda je v prilogi 4):

PREHOD

- a) Vzpostavi kontakt in se koordiniraj z poveljnikom prednje enote. Poveljnik enote, ki izvaja prehod se koordinira s poveljnikom prednje enote glede mesta prehoda točke srečanja na strani znotraj prednjih sil in na zunanji strani pri ČPB. Prav tako se določi

časovnica glede prehoda. Poveljnik prednje enote točno določi samo pot, ki jo bo izvedel vodič z njegove enote, da ne bo oviran zaradi min in ovir.

- b) Posedi zbirno območje pred točko prehoda čez PČLE (FLOT), tukaj izvedi zadnje priprave, preskuse in koordinacije z prednjim poveljnikom in nadrejenim poveljnikom (poveljnik voda poroča poveljniku čete, preveri zvezo in pošlje signal o začetku naloge). Pri koordinaciji z poveljnikom prednje enote zahtevaj naslednje informacije:
- Orientacijo terena (opis OKOKA);
 - Znane in predvidene položaje sovražnika;
 - Nedavne sovražnikove aktivnosti;
 - Lokacije prijateljskih opazovalnic, ovir in minskih polj;
 - Podporo, ki ti jo lahko nudi prednja enota (vodič, ognjena podpora, medevac, reakcijske sile).

Poveljniku prednje enote podaj:

- Oznako tvoje enote (simboli na vozilih, ime enote);
 - Velikost enote in vrsta opreme (vozila/peš);
 - Čas odhoda in vstopa;
 - Vsi signali potrebni za izvedbo naloge (klicni znak, reklo geslo, prehod nazaj v sili, bližnji-daljni razpoznavni znak,..);
 - Ostalo: rezervno mesto vrnitve in časovnica za to vrnitev, kako dolgo bo vodič počakal pri prehodu v primeru, če takoj pademo v stik in se moramo izmakniti, ipd.
- c) Izvedi povezavo z vodiči(em) in organizirano prečkaj PČLE do ČPB. Ko je enota posedla zbirni rajon se poveljnik poveže z vodičem (signali bližnji-daljni). Vodiču se predstavi navigatorja in zadnjega vojaka v formaciji, ki pomagat vodiču prepoznati, kdaj bo formacija čez črto prehoda. Poveljnik tudi pove vodiču, kako dolgo, naj jih počaka na drugi strani na ČPB oz točki razhoda, ki je ob prihodu nazaj tudi točka srečanja. Ta varnostni ukrep nam omogoča, da v primeru premočnega napada in nujnega izmika lahko enota, ki prečka preide razpored stacionarne enote v trenutku. Poveljnik se tudi dogovori z vodičem, kaj v primeru če zamudijo ob vrnitvi, kje jih bo vodič ponovno počakal in kdaj.
- d) Na ČPB oziroma na prednjem robu bojnega območja (ang. FEBA – *Foreward Edge of Battle Area*) vzpostavi varnostni postanek, preglej enoto in nadaljuj z nalogo. Enota se mora čim prej premakniti na daljši rob prednjega območja, ves čas koristi kritje in masko. Prvi varnostni postanek v nadaljevanju je SGVP (stoj glej vohaj poslušaj t.i. prisluškovalni postanek, traja od 1 do 5 min). Namen tega postanka ni samo prepoznavanje sovražnika v bližini ampak tudi prilagoditev oči in ostalih čutov na novo okolico.
- e) Zaključi z nalogo v predpolju. Poveljnik enote glede na nalogo izvede aktivnost v predpolju. V primeru normalnih okoliščin, če enota izvaja naloge patrolje ali izvidnice se vrne po drugi poti na drugo točko srečanja, drugače na isto. Pomembno je izpostaviti, da tudi če se enota ne vrača čez FLOT, se je potrebno dogovoriti za alternativo (npr. če enota čaka evakuacija z helikopterjem, pa se med tem kaj zaplete).

VRNITEV

- f) Vrni se do ČPB (pravi čas, pravo mesto, pravi signal), kjer je po navadi tudi točka srečanja z vodičem. Izvedi varnostni postanek, pošlji skupino za povezavo, da najde vodiča. Sproži signal za razpoznavanje na daljavo. Enoti, ki se vrača je v interesu, da prva vzpostavi signal na daljavo. Poveži se z vodičem in se skupaj z njim vrni do varnostnega postanka. Od tam vodič prevzame, poveljnik poskrbi da se prešteje ljudi. Vsakega poimensko, da se sovražnik ne more infiltrirati. Vodič začne z premikom sproži signal za bližnjo razpoznavo in izvede prehod skozi razpored lastnih sil nazaj.
- g) Premakni se v zbirni rajon lasnih sil, izvedi poročilo nadrejenemu (odvisno od naloge).

2. 2. 2 Zamenjava enote v boju

Je taktična aktivnost, pri kateri nova enota prevzame izvajanje bojnega delovanja od stare enote. Poveljnik izvede zamenjavo enote v skladu z višjo nalogo, z namenom ohranitve celotne bojne moči. Zamenjavo enot se izvaja kadar sile (Larsen in Wade, 2008, str. 5-19):

- potrebujejo reorganizacijo, zamenjavo (počitek) ali opremo;
- ne morejo več nadaljevati z izvajanjem naloge;
- so potrebne na drugem območju;
- so uresničile poslanstvo;
- jih potrebujemo za vzpostavitev varnostnih bojnih nalog;
- so na vrsti za zamenjavo (rotacijo), da bi preprečili izčrpanje, ali;
- niso primerne za izvedbo nove naloge.

Zamenjavo enote, lokacijo in čas vedno določi višje poveljstvo. Prav tako določi kontrolne ukrepe, ki jih je potrebno izvajati. Zmenjava se izvaja v defenzivnem delovanju, vendar se lahko izvede tudi v podporo ofenzivnemu delovanju. V nekaterih primerih se menjava izvede kot zavajanje sovražnikovih sil, da premesti sovje rezerve tja, kot si želimo mi.

KONCEPT ZAMENJAVE NA MESTU

Z vidika malih enot je organizacija sil pri zamenjavi naslednja. Obe enoti, ki se bosta zamenjali bi mogli biti podobni (motorizirana zamenja motorizirano) in prav tako podobno organizirani, da lažje vzdržujeta varnost. Nova enota, ki bo zamenjala drugo je tista, ki če je potrebno prilagodi organizacijo sil na položajih z tisto enoto, ki jo bo menjala. Prav tako določi naloge in prilagodi razmestitev v skladu z enoto, ki bo zamenjana. Po sprejemu naloge za zamenjavo prihajajoča enota (od nivoja bataljona do voda) vzpostavi povezavo z odhajajočo enoto z izmenjavo skupin za povezavo in koordinacijo. Če je mogoče, se prihajajoče osnovno poveljniško mesto razmesti ob poveljniško mesto odhajajoče enote, kar pospeši izmenjavo informacij in olajša prenos odgovornosti za bojevanje (Larsen in Wade, 2008, str. 5-19).

NAČRT IN PRIPRAVE

Poveljnika enot ob zamenjavi pozornost namenita izvidovanju, prikrivanju namere pred sovražnikom, usklajenosti zamenjave, zvezam, vzpostavljanju potrebnih poveljniških razmerij v posameznih fazah zamenjave in predaji odgovornosti za delovanje. Določiti morajo (Škrebinc in drugi, 2007, str. 223–224):

- poti premika za vsako prihajajočo in odhajajočo enoto;
- območja razmestitve;
- časovni načrt premikov in prevzemanja območij enot;
- zaporedje izvedbe zamenjave;
- čas predaje odgovornosti za delovanje;
- postopke in poveljniška razmerja ob napadu sovražnika med izvajanjem zamenjave.

Poveljnik prihajajoče enote od odhajajoče prevzame načrt delovanja in se seznanja s taktično situacijo in pričakovanimi aktivnostmi sovražnika v območju delovanja.

METODE ZAMENJAVE

Zamenjava na mestu se lahko izvede načrtovano ali na hitro roko. Izbira metode je odvisna od razpoložljivega časa in potrebne pripravljenosti za obrambo. Daljše načrtovanje sicer skrajša izvedbo, krajše načrtovanje pa skrajša celoten čas potreben za zamenjavo enot. V primeru načrtovane izmenjave, enoti med sabo predhodno zamenjata podporno osebje (nivo čete in višje), na nivoju voda pa so to (poveljnik voda, vodni podčastnik in poveljniki oddelkov). Ti prejmejo informacije, izvedejo podrobno izvidovanje in skupaj z poveljujočimi

enote, ki bo zamenjana, pregledajo situacijo (meje, zbirna območja, poti, bojne položaje, kontrolne ukrepe, območje spopada za vsak oddelek, predpostavljene reperje, idr.). Zadnje v sklopu priprave načrtovane zamenjave predstavlja odločitev ali bo enota, ki bo zamenjala staro izdelala nove ognjene položaje, ali bo posedla stare. Odločitev je odvisna od faktorja maske in prikritosti, ob katerem želimo izvesti zamenjavo. V primeru posedanja na hitro roko poveljnik preskoči priprave in izvede posedanje položajev na podlagi poveljevanja z glasom. Vsaka zamenjava enote bi mogla biti izvedena preko povelja za delovanja ali dopolnilnega povelja.

IZVEDBA

Zraven načrtovane in metode na hitro roko obstajajo še tri tehnike izvedbe zamenjave enote v boju (Larsen in Wade, 2008, str. 5-20):

Postopna zamenjava: Ta metoda je najbolj premišljena in prikrije namero naših sil, vendar zahteva veliko časa (glej prilogo 5). Poteka z postopnim zamenjevanjem manevrskih enot, ki se zamenjujejo ena po ena (z leve proti desni, ipd.). Za vsako odhajajočo manevrsko enoto se določi ločena pot premika nazaj. Ko prva prihajajoča enota (npr. vod) doseže točko prenehanja kontrole, se oddelki premaknejo na položaje, ki jih bodo prevzeli od odhajajočih oddelkov. Ko je prihajajoča enota na položajih in vzpostavi potrebno kontrolo in zveze, prevzame odgovornost za delovanje. Odhajajoča enota se premakne po določeni poti nazaj na svoje naslednje položaje. Ko je prva prihajajoča četa na položajih, se naslednja premakne po določeni poti in po istem postopku zamenja naslednjo odhajajočo četo. Ta postopek se ponavlja, dokler ni zamenjana celotna odhajajoča enota. Zamenjavi bojnih sil in sil za bojno podporo se nikoli ne izvajata istočasno, ampak vedno postopno.

Istočasna zamenjava: Ta metoda je najhitrejša, a lahko s povečanim prometom razkrije namero naših sil in oslabi pripravljenost za obrambo. Izvede se z zamenjavo vseh manevrskih enot ob istem času in na vseh položajih. Enote prihajajočega bataljona izvajajo istočasni premik na položaje odhajajoče enote po različnih poteh. Ko posamezne odhajajoče enote predajo odgovornost za delovanje na prihajajoče enote, se takoj premaknejo nazaj na novo lokacijo in čakajo na zamenjavo ostalih enot bataljona. Bojne sile in sile za bojno podporo se ne zamenjujejo istočasno, ampak vedno postopno.

Zamenjava glede na taktično situacijo: Kadar poveljnik zamenja elemente v zaporedju glede na taktično situacijo in ne glede na geografsko orientacijo, vezana na časovno omejitve.

V praksi male enote izvajajo prehod skoraj vedno istočasno. Izvedba zamenjave poteka po naslednjem zaporedju:

- a) na podlagi pripravljalnega povelja sveža enota sestavi izvidnico (po SOP-ih ali PV, kurir, trije vodiči oddelkov- ali poveljniki oddelkov, VPC izjemoma), ko bo odšla na položaje stare enote. Pripravljalno povelje za zamenjavo se mora izdati čim prej, da se omogoči dovolj časa za izvidovanje in načrtovanje. Poveljniku voda bo dal vse potrebne informacije poveljnik čete. Po prenosu omenjenih informacij na vodnega podčastnika in poveljnike oddelkov bo šel na izvidovanje z izvidnico bojne skupine ali čete. Medtem ko je poveljnik voda z izvidnico na terenu, mora vodni podčastnik zagotoviti dokončanje običajnih administrativnih priprav. Te vključujejo preglede, nadomestitev streliva in premalo opreme, umivanje, preskrbo z osebnimi predmeti (milo, pribor za britje, zobna pasta, pasta za čiščenje čevljev). Kadar je mogoče, mora izvidnica videt položaja podnevi. Izvidnica pridobi prej omenjenje podatke (lokacija, poti, sektorji ognja, sovražnik, mine, reperji ipd.), prav tako poveljnik določi organizacijo svoje enote. Poveljnik si zapiše:

- **sovražnikove podatke:** identiteto, opremo in moč, lokacijo, položaj poznanih minskih polj, žice in ovire, prilagojene artilerijske cilje in lokacije določenih črt

ognja, poznane ali predvidene položaje ostrostrelcev, navade, aktivnosti patrolj, poznane ali predvidene opazovalnice ali naprave za opazovanje, moralo, verjetne namere;

- **podatke lastnih sil:** splošen načrt bojne skupine s poudarkom na vodih za napad z boka ali četni skupini ter celoten načrt za obrambno bojevanje (taktičen koncept), natančno razporeditev za vod, vključno s številom ognjenih zaklonov za vsak oddelek in razvrstitev ognjenih skupin, cone delovanja oddelkov, položaje puškomitraljezov in cone delovanja, cone delovanja ročnega protiklepnega orožja, položaje svetlobnih raket na proženje, položaj končnega zaščitnega ognja, obrambnega ognja in naloge mitraljezov (MAG) na zemljišču in kako jih zahtevati, položaj in naloge vsega orožja za podporo na prostoru voda ali tistih, ki delujejo prek sprednjega dela voda in opredeliti, kako to podporo zahtevati, skice con delovanja posameznika (karte razdalj), karte in zračne fotografije, opazovalnice in podrobnosti o delujočih patroljah, žične ovire, ovire in minska polja ter vrzeli (odprtine) in ozki prehodi skozi njih. Lokacije zaščitnih minskih polj je treba predati v obliki zapisnika minskega polja. To bo preprečilo žrtve v lastnih enotah in povzročilo vse spremembe ali dodatke za njihovo olajšanje, dostope in mrtvo zemljišče, načrt nadziranja, lokacije in naloge vseh naprav za zgodnje opozarjanje ali alarmov za vsiljivce, stražarje.
 - **splošno zagotovitev delovanja:** rezervno strelivo, utrjena skladišča, rezervna žica in mine, orožje, oprema in oskrbovalna sredstva, ki jih je treba prevzeti. To lahko vključuje (utrjena skladišča, strelivo in druga sredstva za oskrbo, naprave za opazovanje, opremo za zvezo, posebej tisto, povezano z žičnimi zvezami), evakuacija žrtev, ROLE 1 (sanitetna postaja), oskrbo z vodo, razdeljevanje hrane skupaj z rezervnimi obroki, ureditev stranišč (druga sredstva za vzdrževanje higiene).
 - **poveljevanje in zveze:** načrt poti sledenja in smeri – poti za kurirje, lokacije poveljstev sosednjih vodov, poveljstva četne skupine in poveljstva bojne skupine, položaj črt, če so določene, svetlobni signali, komunikacijski sistemi znotraj zaklonov (rovov), gesla, alarmni signali za zemeljski, zračni in RKB-napad.
- b) Načrt je pred izvedbo preizkušen (preskusi). Izvedba je odvisna od razmerja maske in hitrosti. V skladu s tem in izvidovanjem se poveljnik odloči ali bo izdelal nove položaje. Čas izvedbe se prilagodi pogojem, najbolje v pogojih omejene vidljivosti.
 - c) Nova enota izvede prehod prvo z svojo predhodnico. Ti se premaknejo do PČLE in sproti izvajajo ščitenje. To se izvaja z namenom, da sovražnik ne opazi zamenjave sil.
 - d) Nova enota se nato premakne iz zbirnega območja, do povezave z vodičem, ki odpelje novo enoto do položajev zamenjane enote. Nova enota se premakne za položaje stare enote, kjer se poveljujoča obeh enot dogovorita o samem poteku izmenjave na položajih. Male enote do nivoja voda lahko to zamenjavo izvedejo v celoti. Zadnja orožja, ki se zamenjava so dežurna skupinska orožja.
 - e) Poveljujoči stare enote izvaja poveljevanje nad območjem, dokler novi poveljnik v celoti ne zamenja stare enote. Ko se to izvede si poveljujoča predata ognjeni položaj, kar se poroča po sredstvih zvez (radio, signali,...).
 - f) Za tem lahko stara enota zapusti ognjeni položaj in se vrne v zbirni rajon.

2. 2. 3 Povezava

Povezava je srečanje lastnih sil na zemljišču (ali njihovih poveljnikov, določenih predstavnikov). Četa izvaja povezovanje samostojno ali kot del večje enote, znotraj katere je lahko v premiku.

PRIMERI POVEZOVANJA

Povezovanje se dogaja v naslednjih primerih:

- glavne sile dosežejo objekt napada, ki je bil že zaseden s strani helikopterskih desantnih enot, padalcev ali vrinjajoče se enote;
- enote izvajajo koordinacijo pri postopkih zamenjave na mestu;
- pridodane enote, ki se premikajo k novi enoti;
- okrepitev, ki se približuje enoti v spopadu;
- okrepitev v premiku obkroženi enoti;
- enote, ki zasedajo isti objekt napada;
- enote, ki izvajajo prehod skozi razpored lastnih sil.

NAČRTOVANJE POVEZAVE

Načrt povezave morajo biti natančni in pokrivajo naslednje (FM3-21.10 2006, str. 8-5–8-6):

- **Izbira lokacije:** Potrebno je izbrati primarno in sekundarno primerno območje. Območje mora biti razpoznavno (terenska značilnost), mora nuditi kritje in masko in mora biti primerno za obrambo za kratek čas. Zelo pomembne so pristopne in odstopne poti.
- **Razpoznavne znake:** Znaki na blizu in daljavo morajo biti točno določeni, da s tem preprečimo ogenj po lastnih silah. Čeprav se enote povezujejo po radijskih povezavah, je predvsem na kratkih razdaljah na blizu primerno, da se uporabljajo znaki. Ti znaki so lahko vizualni (luč, IR, panele, številčna kombinacija, idr.) ali glasovni (reklo-geslo, parola, št. kombinacija, idr.).
- **Posredno podpora:** Posredni ogenj mora biti vedno načrtovan, vendar ne rabi biti izveden, če ni potrebe. Uporabi se ga tudi za zavajanje namere lastnih sil, da se sovražnika zamoti z artilerijsko pripravo po njem ali se povezavo maskira z dimom. Podpora se načrtuje tudi na poti infiltracije/vrinjanja in na mestu zamenjave.
- **Neposredno podpora:** Pri prehodu čez položaje se sosednji enoti dogovorita za pokrivanje sektorjev in tvorjenjem lijaka. Določiti je potrebno črto omejenega ognja in ostale ukrepe za nadzor ognja. Fazne črte lahko služijo, kot črte omejenega ognja med dvema enotama (glej prilogo)
- **Rezervni načrt:** Taktični SOP enote mora pokrivati postopke enote ob stiku pred na ali po povezavi z drugo enoto, maksimalno časovno obdobje, ki ga lahko enota porabi za povezavo, postopke ob primeru, da se kateri od elementov ne uspe povezati in sekundarna območja povezave ter točke zbiranja.

IZVEDBA POVEZAVE:

Enota se premakne do točke srečanja, približno 300 m pred točko srečanja se ustavi in vzpostavi ZTP (zbirno točko povezave). Če uporablja radijska sredstva enota poroča svojo lokacijo z uporabo kontrolnih ukrepov (fazne črte, kontrolne točke, idr.) En vod znotraj čete pošlje majhno skupino na točko srečanja (skupina za srečanja izvaja vse povezave znotraj enote, do konca naloge povezave), katere naloga je pregled in izvidovanje ter opazovanje točke srečanja. Če je enota prva na točki očisti neposredno zemljišče točke srečanja (pregled območja) in označi točko srečanja na dogovorjen način (BMS, IR), sama predhodnica pa se premakne v zaklon, od koder ima nadzor nad točko srečanja. Naslednja enota, ki prihaja na območje povezave ponovi zgornji postopek. Ko skupina za srečanje pride do točke srečanja in opazi dogovorjeno oznako, izda daljni razpoznavni znak na katerega odgovori prva enota, nato si izmenjata še bližnje. Skupini za srečanja (čete A in čete B) koordinirata postopke za povezavo obeh enot, kot so premik ene enote k drugi, ali nadaljevanje z nalogo. Povezavo v osnovi predstavljajo trije osnovni deli (glej prilogo 3): Daljni razpoznavni znak, Koordinacija, Premik do točke srečanja in povezava.

ZAKLJUČEK

Poveljniki bojnih enot vedno potrebujemo pravočasne in zanesljive informacije ter podatke. Za nas je ključna situacijska, slika takšna kot je. To pomeni kdaj, kje, kako in na kakšen način (ali METT-TC) bo sovražnik deloval v našem območju odgovornosti in kako bo to vplivalo na delovanje enot. Problem, ki se tu pojavlja je, da nobena enota in obveščevalna služba ne more zagotavljati sto odstotne zanesljivosti informacij. Prav tako ne more biti nobena enota ves čas v sto odstotni pripravljenosti in popolnjenosti. Zaradi naštetega pridejo v obzir operacije taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja.

Da pridobimo informacije in zaščitimo lastne sile, varnostno bojno delovanje uporablja ščitenje, varovanje in kritje. V sklopu tega uporablja različne tehnike in sisteme za zaznavanje sovražnika. Varnostno bojno delovanje je v veliki meri blizu izvidniškim dejavnostim, med katerima je razlika v tem, da je varnostno bojno delovanje bolj usmerjeno na lastne sile in sredstva, med tem, ko je izvidniško delovanje usmerjeno na sovražnika in njegova sredstva. V osnovi je varnostno bojno delovanje defenzivne narave, čeprav lahko deluje ofenzivno. Poveljnik glavnine mora vedno načrtovati varnostno bojno delovanje. Zato mora določiti meje in kontrolne ukrepe enote, ki bo to delovanje izvajala. Zavedati se moramo tega, da so manevrske enote pri varnostnem bojnem delovanju omejene. Večina manevrskih enot nivoja voda, je omejenih na podporo delovanja čete in nalog ne more v celoti izvajati samostojno. Edina enota, ki to lahko izvaja je izvidniški vod, ki pa ima velikokrat bolj pomembne naloge usmerjene na sovražnika in ne na varovanje lastnih sil. Zelo pomembno je tudi da poveljnik glavnine pozna tudi, kdaj bo vzpostavil sile varnostnega bojnega delovanja. To pomeni, da če mu obveščevalna priprava zagotavlja, da sovražnika ni situacija ne bo vzpostavil varovanja oziroma vsaj ne v popolnosti. Če pa sovražnika pričakuje, mora upoštevati tako aktivnosti glavnine in pričakovane sovražnikove aktivnosti. In ključno glede na te aktivnosti je to, da enotam varnostnega bojnega delovanja poda pravilno območje delovanja in zadosten časovni razpon, da bo enota lahko učinkovito izvedla svojo nalogo.

Da lahko izvajamo naloge v predpolju, pred neposrednim območjem kritja glavnine ali višje enote je ključna uporaba prehoda čez razpored lastnih sil. Prehod lahko predstavlja kompleksen proces premika več večjih enot čez položaje druge enote, lahko pa predstavlja malo manj kompleksen proces prehoda manjših taktičnih enot znotraj višje enote. V obeh primerih mora biti ta prehod načrtovan in omejen z kontrolnimi ukrepi. Vedno, ko dve enoti pokrivata skupno območje na bojišču obstaja možnost, da pride do napake in zamenjave lastnih sil s sovražnikom. Ogenj po prijateljskih silah je prepogost, zato je potrebno še posebej natančno načrtovanje in informiranost vseh vojakov o nalogi izvedbe prehoda. Čeprav je pri prehodu manjših taktičnih enot (skupina, oddelek, vod in četa) ta nevarnost manjša in je prehod lažji, je nevarnost prijateljskega ognja še vedno prisotna. Namen prehoda čez razpored drugih enot je v koordinaciji med poveljnikom, ki prehod izvaja in poveljnikom, ki prehod omogoči. Prehod se izvaja tako pri zapuščanju ali vstopu v nek razpored druge enote.

Vedno se moramo zavedati da enote ne morejo delovati neskončno. Pripadniki v nekem obdobju delovanja postanejo izčrpani. Na to vpliva več razlogov. Ko do izčrpanosti pride, se pojavi površnost v opravljanju nalog, linija PINK ne deluje pravilno, pojavijo se napake. Tega se mora zavedati vsak nadrejeni poveljnik in pravočasno in pravilno načrtovati zamenjavo lastnih sil. Zamenjava sil je naloga, ki jo lahko izda nadrejeni poveljnik. To se lahko izvede načrtovano – postopno ali na hitro roko – istočasno. V tem primeru je vedno boljše upoštevati, da pravilno načrtovanje povzroči bolj tekoče delovanje in izvedbo. Zavedati se je potrebno, da je enota pri zamenjavi bolj izpostavljena, saj sovražnik zamenjavo skoraj vedno opazi. Do tega pride zaradi kršenja maskirne discipline, katero je potrebno vedno zagotavljati. Hitreje kot zamenjavo izvedemo, prej bo to sovražnik opazil. Zamenjava sil bi morala biti rutinska naloga vseh manevrskih enot, vendar se lahko velikokrat zgodi, da pride do prijateljskega

ognja, zato so kontrolni ukrepi ključni. Problem, ki se pojavi je tudi zgoščenost dveh enot na območju zamenjave, zato je vedno boljše izvajati postopno zamenjavo. Da je izvedba še bolj zahtevna moramo zamenjavo izvajati če je le mogoče v pogojih slabše vidljivosti. Vendar je velikokrat pomembnejše to, da če je nova enota, ki prihaja na položaj zamenjave sveža, da se zamenjava izvede pri pogojih boljše vidljivosti, saj bo tako ob zamenjavi poveljnik sveže enote pridobil boljšo situacijsko sliko, ki mu jo bo predal poveljnik enote, ki bo zamenjana.

Problem, ki se pojavlja čez celotno nalogo predstavlja taktično pripravljalo bojno delovanje. Sama tematika v Slovenski vojski ni nova, vendar predstavlja določene težave. Prvi problem na katerega naletimo je praktična usposobljenost in poznavanje v zvezi z obravnavano temo. Dogaja se, da literatura, ki jo uporabljamo sicer podaja vodila in smernice kako naloge v sklopu te tematike izvajati, vendar, ker v praksi teh nalog ne izvajamo kot neka celota na višjem nivoju (čet in višje), dejansko teh nalog in postopkov ne poznamo dovolj dobro. Iz tega se navezuje tudi drug problem, ki se veže na doktrinarno umeščenost taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja. To je sicer delno pokrito preko nalog prehodnega delovanja, vendar ni pokrit celoten spekter nalog, ki jih taktično pripravljalo bojno delovanje pokriva. Zato se dogaja to, da moramo v želji poznavanja teh nalog vojaško doktrino prilagajati in v povezati z domačo in tujo strokovno literaturo. V zvezi s tem nam predstavlja tretji problem največjo težavo pri strokovnem prevodu literature in uporabi strokovnih terminov. Določene prevode ne moremo prevesti in moramo iskati razne tvorjenke ali pa koristimo kratice. Če želimo potem te termine ali kratice uporabljati naletimo na velike težave razumevanja. Z določenimi prevodi sem imel veliko težav zato so bili ti posebej obrazloženi, vendar se klub temu nisem mogel izogniti podvajanju določenih terminov. Zadnji problem predstavlja razumevanje nivoja enot, ki izvajajo določene naloge v sklopu taktičnega pripravljalnega bojnega delovanja. Ker sem omejen na naloge enot nižjega taktičnega nivoja, v nalogi niso predstavljene vse naloge, ki spadajo pod taktično pripravljalo bojno delovanje. Zaradi tega bi bilo smotno ali dopolnit samo doktrino ali pa pripraviti priročnike za naloge vseh manevrskih enot, kateri sledijo isti terminologiji in se navezujejo na vrhovno literaturo, ki jo predstavlja Doktrina slovenske vojske.

LITERATURA

- BRINC, D., DERMAN - ZADRAVEC T., FURLAN, B., HAFNER, T. Angleško-slovenski vojaški terminološki slovar. Schwartz, Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, Ljubljana, 2006.
- FM 3–90. Tactics. Department of The Army Field Manual. Headquarters–Department of The Army, Washington, 2001.
- FM 3–21.10. The Infantry Rifle Company. Headquarters-Department of The Army, Washington, 2006.
- FM 3–21.8. The Infantry Rifle Platoon and Squad. Headquarters-Department of The Army, Washington, 2007.
- FM 7–92. The Infantry Reconnaissance Platoon and Squad. Headquarters-Department of The Army, Washington, 1992.
- FM 3–21.31. The Striker Brigade Combat Team. Headquarters-Department of The Army, Washington, 2003.
- FM 3–21.12. The Infantry Weapons Company. Headquarters-Department of The Army, Washington, 2008.
- FURLAN, B., REČNIK D., VRABIČ R., MARAŠ V., CERKOVNIK J., ŠPUR B., ŠONC M., TUŠAK M., IVANUŠA M., GORJUP B, KOJADIN M., LAŠIČ K., UNGER M. Vojaška doktrina. Defensor. Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, Ljubljana, 2006.
- LARSEN, Christopher in Norman WADE. The Small Unit Tactics Smartbook Leader's Reference to Conducting Tactical Operations. The Lightning Press, Florida, 2008.
- SOTLAR, Vojko in Miha RIJAVEC. Začasni priročnik lahka pehotna motorizirana četa. Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, Ljubljana, 2006.
- STONEBERGER, A. Brett. Combat Leaders Field Guide 13th Edition. Stackpole Books, Mechanicsburg, 2005.
- ŠKERBINC, M., BOŽIČ D., ZAKRAJŠEK P., PETEK A. Lahki pehotni motoriziran bataljon. Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, Ljubljana, 2007.

VIRI

- BAVDEK, Boštjan. Pehotni vod. Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, Ljubljana.
- KRAJNC, Jernej. Znanstveni razgovor z stot. Krajncem, poveljnik 2. MOTČ v 74. MOTB. Maribor, november 2011.
- PRAZNIK, Matej. Priročnik za poveljnika oddelkov. SOP 20 MOTB. Celje, december 2005.
- PRAZNIK, Matej. Splošne individualne vojaške veščine NIVO 1. Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, Ljubljana, 2009.

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

CIO	Ciljno interesno območje
ČPO	Črta prepovedanega ognja
KT	Kontrolna točka
LKOV	Lahko kolesno oklepno vozilo
NSZEČC	Naloga, sovražnik, zemljišče, enota – čas in civilisti (ang. METT-TC)
MOM	Mednarodne misije in operacije
NATO	North Atlantic Treaty Organization – Severnoatlantski pakt
PČLE	Prednja črta lastnih enot
PINK	Poveljevanje in kontrola
SKOV	Srednje kolesno oklepno vozilo
SOP	Standardni operativni postopke
SV	Slovenska vojska
OP	Opazovalnica
OPB	Obveščevalna priprava bojišča
OPI	Območje posebnega interesa
TOC	Taktični operativni center
TS	Točka srečanja
TTP	Tactics, Techniques and Procedures – taktično tehnični postopki
ZT	Začetna točka

SLOVAR TUJIH IZRAZOV

ADHOC	Za ta namen, namensko
BOTTOM UP	Od spodaj navzgor
TOP DOWN	Od zgoraj navzdol

SEZNAM SLIK

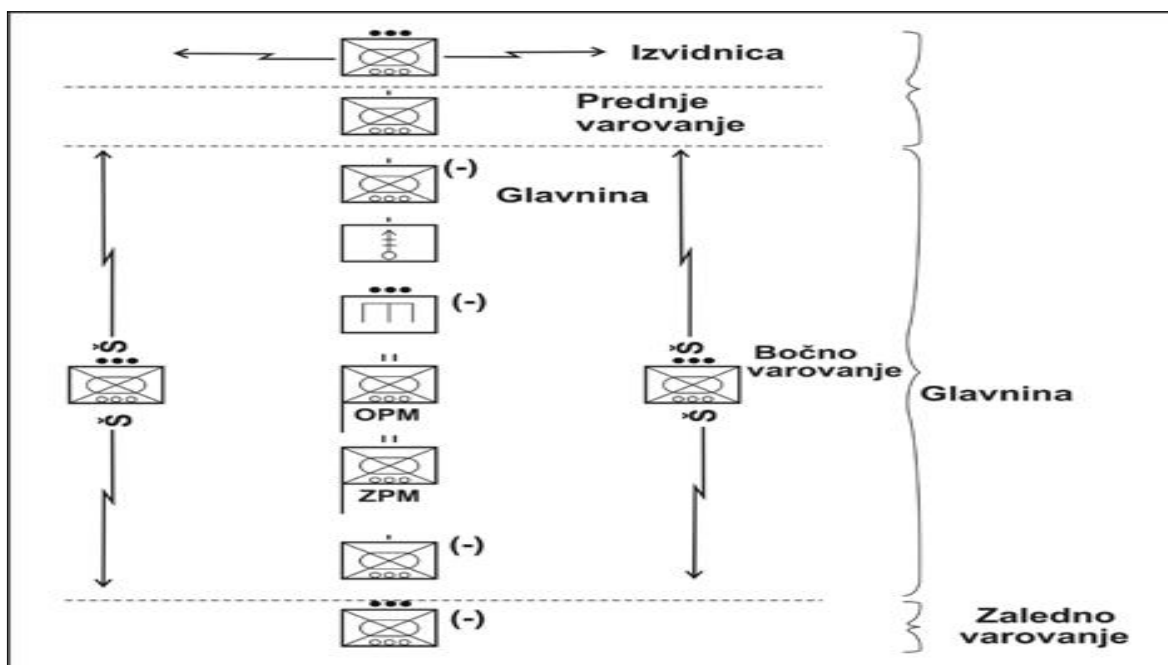
Slika 1 Vrste bojnega delovanja po Doktrini Slovenske vojske	3
Slika 2 Stacionarno ščitenje pri obrambi na zalednem pobočju	1
Slika 3 Mobilno ščitenje začelja pri zadrževanju	12
Slika 4 Tipi varovanja	14
Slika 5 Stacionarna varovanje z opazovalnicami v predpolju	15
Slika 6 Motorizirana četa varuje bok motorizirane enote v času premika do stika	17
Slika 7 Ofenzivno kritje	19
Slika 8 Bojna opazovalnica.....	22

SEZNAM TABEL

Tabela 1: Temeljni varnostnega bojnega delovanja.....	5
---	---

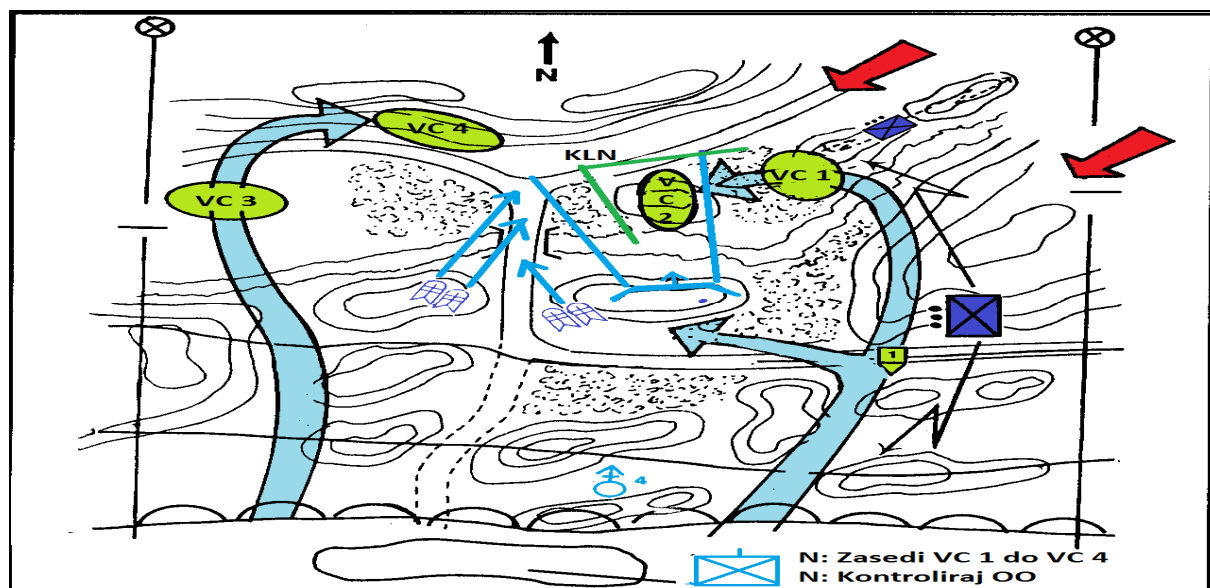
PRILOGE

Priloga 1: Mobilno ščitenje

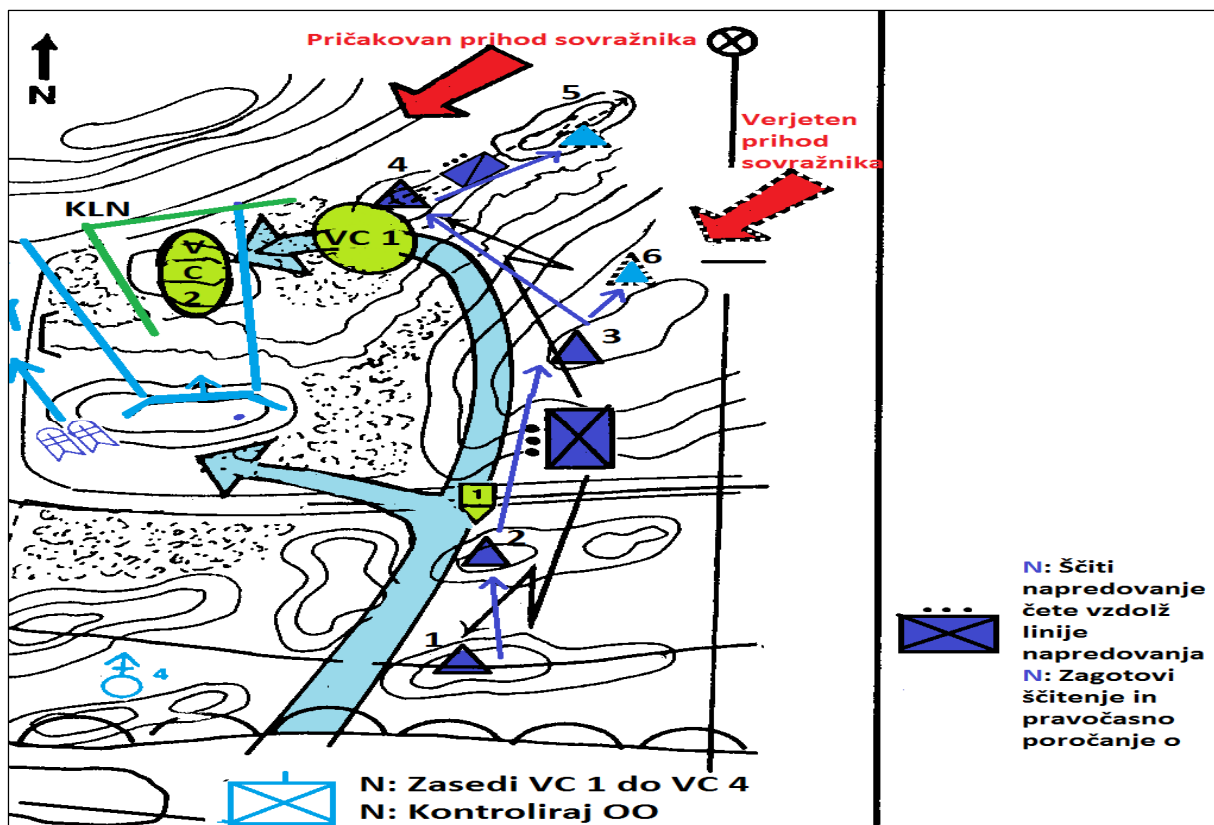
Vir: Škerbinc in drugi (2007, str. 203).

Izmenični preskoki posameznih opazovalnic.

Vod dobi nalogo preko bataljona in čete, da izvede ščitenje desnega boka pri napredovanju čete. Poveljnik voda izdelava svoj načrt varovanja boka. Naloga voda je pravočasno opozarjanje in poročanje o sovražniku ter uničenje njegovih izvidnikov.

Poveljnik voda se odloči za ščitenje boka čete z izmeničnim preskokom opazovalnic. Vod razdeli na samostojne oddelke, sposobne izvajanja opazovanja in izvidovanja. Vod napreduje na boku čete malo pred samo četo in poseda v naprej začrtane opazovalnice. 1. Oddelek mora posesti opazovalnico 1 in 2 še preden četa začne z premikom. Na vsaki opazovalnici poveljnik pušča po 2-3 opazovalce, ki opazujejo svoje sektorje. Poveljnik voda se premika za 1. oddelkom in pregleda že posedene opazovalnice. Z ostalo enoto napreduje do naslednjih opazovalnic, kjer na opazovalnici 3 in 4 postavi oddelek. Z opazovalnic opazuje ščiti bok čete in določi točke indirektna podpore na ključen teren in avenije pristopa, da s tem pokrije nenaden prihod sovražnika. V primeru odkritja sovražnikovi izvidnikov ji ne sme spustiti skozi območje ščitenja, da bi lahko opazili glavnino. V kolikor potrebuje dodatno posede opazovalnici 5 in 6.

Prerejeno po : FM 7-92 (1992, str. 5-7).

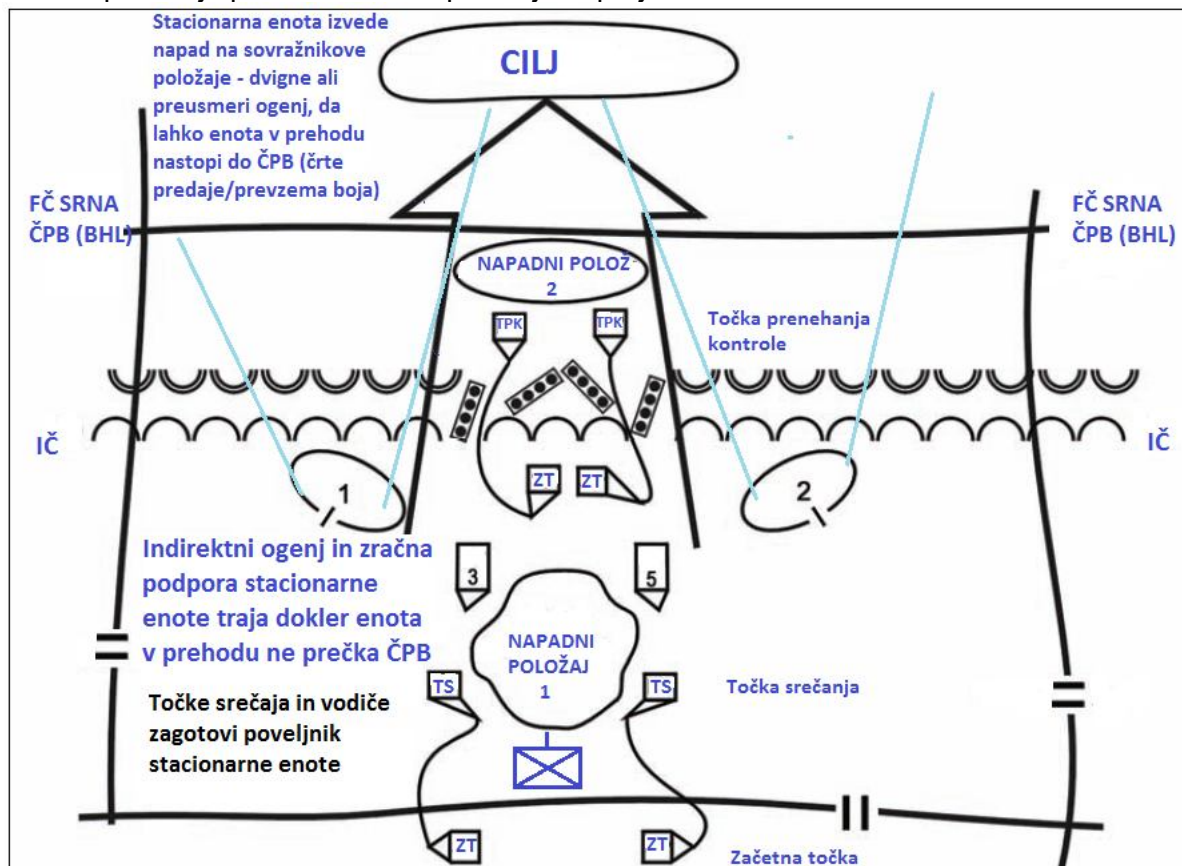
Priloga 2: Metode mobilnega ščitenja

MOBILNO ŠČITENJE	Značilnosti	Prednosti	Slabosti
Metoda			
<i>Izmenični preskoki posameznih opazovalnic</i>	glavnina se premika hitreje izvaja vod ali četa stik je verjeten izvaja se iz ozadja proti predpolju	zelo varna metoda maksimalni nadzor nad območjem	zahteva čas razbitje enote (moti integriteto enote)
<i>Izmenični preskoki enot</i>	glavnina se premika hitreje izvaja vod ali četa stik je verjeten izvaja se iz ozadja proti predpolju	izvedba ne zahteva veliko časa vzdrževanje dobrega nadzora nad območjem varovanja-ščitenja ohranja enoto skupaj (ohranja integriteto)	občasno nastajajo vrzeli v pokrivanju
<i>Zaporedni preskoki</i>	glavnina se premika počasneje izvaja vod ali četa izvaja se lahko neprekinjeno ali z zaporednimi preskoki stik je verjeten enota mora pokrivat zračno ščitenje enot na zemlji	zelo varna metoda maksimalni nadzor nad območjem ohranja enoto skupaj (ohranja integriteto)	izvedba zahteva veliko časa razbitje enote, ki je izpostavljena, ko izvaja neprekinjene premike neprekinjeni premiki puščajočasne vrzeli
<i>Neprekinjen premik</i>	glavnina se premika relativno hitro izvaja se kot izvidovanje poti stik je ni verjeten enota izvaja kot ščitenje na boku	opazovalnice se prestavlja hitro ohranja enoto skupaj (ohranja integriteto)	najbolj nezavarovan premik

Prilagojeno po: Larsen in Wade (2008, str. 5-4).

Priloga 3: Prehod preko razporeda lastnih sil

Shema prikazuje prehod čete čez položaje naprej

Prirejeno po: FM3-21.10 (2006, str. 8-16).

Priloga 4: Izvedba prehoda preko razporeda lastnih sil

NIVO VODA (vir: SOP 2. MOTČ / 74. MOTB 2010)

PRIPRAVE NA PREHOD, PREHOD DO PREDNJE ČRTE LASTNIH SIL:

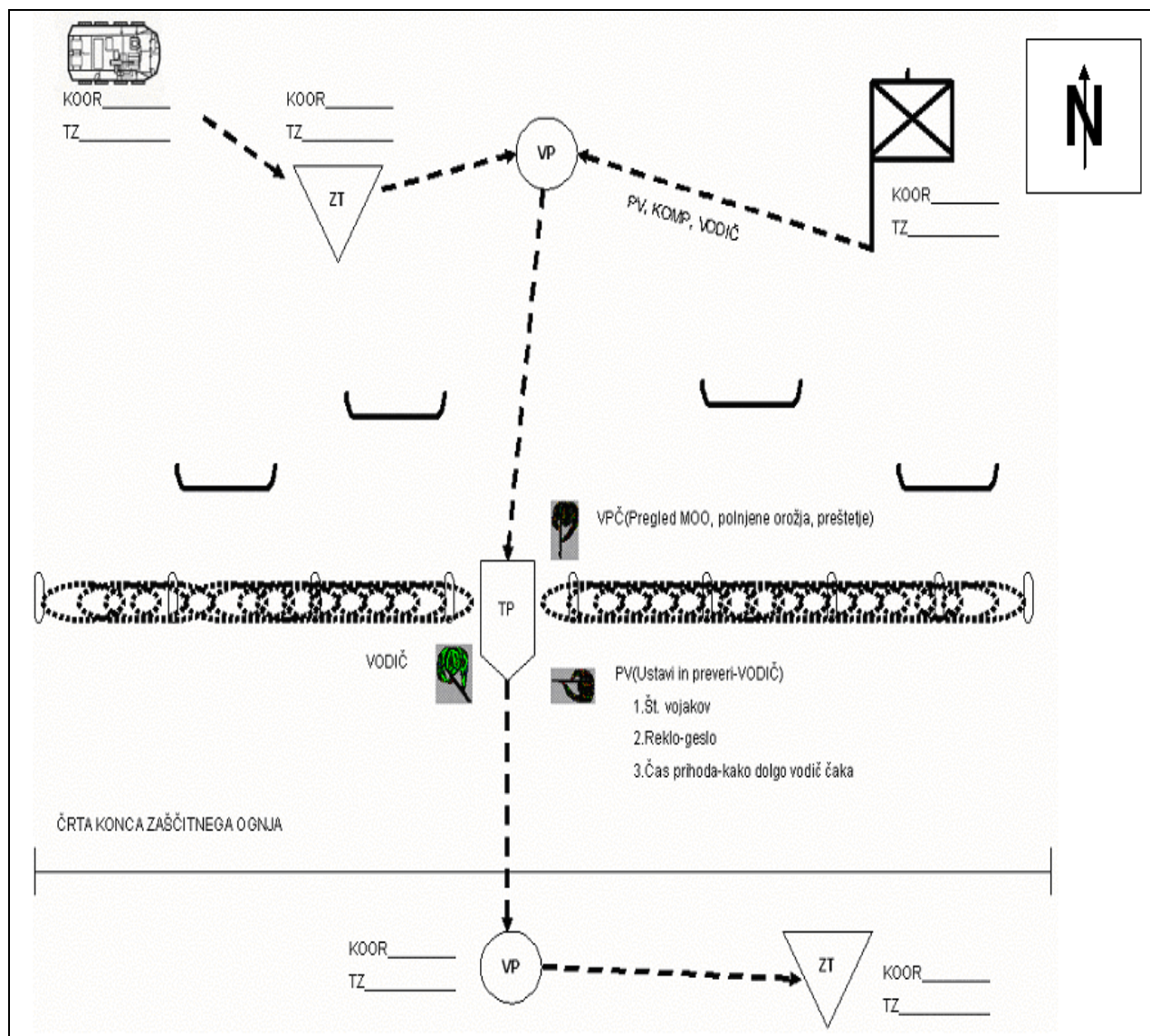
1. Poveljnik voda, vodni podčastnik, poveljniki oddelkov, skupin preverijo moštvo, opremo in orožje;
 - a) Maskiranje
 - b) Preverjanje zveze
 - c) Pritrditev opreme
 - d) Polnjenje shramb z strelivom
 - e) Priprava daljnogledov
 - f) Priprava nočnih opazovalnih naprav
2. Kadar se izkrnci del izkrca, poveljnik voda določi zbirno točko. Kadar se izkrnci del ne izkrca, poveljnik voda določi mesto dolgega varnostnega postanka.
3. Vod vzpostavi zavarovanje – dolgi varnostni postanek
4. Poveljnik voda zbere skupino za usklajevanje z prednjo lastno enoto; poveljnik voda, vezist, kompas;
5. Poveljnik voda določi mesto izhoda skupine iz zavarovanja – dolgega varnostnega postanka;
6. Poveljnik voda preda 5 - točk vodnemu podčastniku;
7. Vodni podčastnik skupaj z bolničarjem izvede preštetje skupine;
8. Poveljnik voda izvede usklajevanje z prednjo lastno enoto. Postavi 17 vprašanj:
 1. Identificira sebe in svojo enoto
 2. Pove velikost in nalogo enote
 3. Poda čas in kraj odhoda in povratka, ter lokacijo začasne zbirne točke
 4. Poda osnovno območje vašega delovanja
 5. Zahteva podatke o terenu in vegetaciji
 6. Zahteva podatke o znanih/domnevnih lokacijah nasprotnika
 7. Zahteva podatke o domnevnih lokacijah zased
 8. Zahteva podatke o zadnji nasprotnikovi aktivnosti
 9. Zahteva podatke o lastnih silah
 10. Zahteva podatke o sektorjih ognja in načrt ovir
 11. Zahteva podatke o podpori lastnih sil; kako dolgo in kaj lahko nudijo:
 - a) Ognjena podpora
 - b) Skupine za evakuacijo
 - c) Signali za navigacijo in pripomočki
 - d) Navodila
 - e) Zveza
 - f) Enota za hitro posredovanje
 - g) Ostalo
 12. Zahteva in poda klicne znake in frekvence
 13. Zahteva in poda signale z pirotehničnimi sredstvi(rakete itd...)
 14. Rekla/gesla, tekoče geslo, št. kombinacija
 15. Znaki v sili
 16. Zamenjava-podatki
 17. Znaki za prepoznavo
9. Poveljnik voda zahteva vodiča prednje lastne enote, kateri bo vodil enoto do prehoda čez položaje;
10. Skupina za usklajevanje skupaj z vodičem prednje lastne enote zapusti poveljniško mesto prednje lastne enote in se vrne do mesta dolgega varnostnega postanka;
11. Poveljnik voda med premikom o prihodu skupine obvesti vodnega podčastnika preko sredstev zvez;
12. Vodni podčastnik pripravi enoto za premik;
13. Vodni podčastnik skupaj z bolničarjem izvede preštetje skupine;

14. Poveljnik voda določi formacijo in mesto odhoda iz varnostnega postanka;
15. Vodni podčastnik skupaj z bolničarjem izvede preštetje enote in poroča poveljniku voda;
16. Vodič vodi vod do mesta prehoda;
17. Pred samim preходом vodni podčastnik pregled moštvo, orožje, opremo;
18. Poveljnik voda poveljuje polnjenje orožja;
19. Poveljnik voda preveri z vodičem :
 - a) Št. vojakov
 - b) Reklo – geslo
 - c) Čas prihoda – kako dolgo vodič čaka
20. Vodni podčastnik skupaj z bolničarjem izvede preštetje enote in poroča poveljniku voda
21. Po prehodu enote čez črto konca zaščitnega ognja poveljnik voda poveljuje postavitev kratkega varnostnega postanka in preverjanje, ter določitve smeri premika do zbirne točke.

AKTIVNOSTI PO ČRTI KONCA ZAŠČITNEGA OGNJA:

1. Poveljnik voda določi mesto varnostnega postanka
2. Poveljnik voda zbere skupino za iskanje zbirne točke; poveljnik voda, vezist, puškomitraljez 3. oddelka, kompas
3. Poveljnik voda določi mesto izhoda iz varnostnega postanka poda 5 točk vodnemu podčastniku
4. Vodni podčastnik skupaj z bolničarjem izvede preštetje skupine
5. Poveljnik voda vzpostavi zbirno točko pred črto konca zaščitnega ognja
6. Poveljnik voda postavi zavarovanje na 6 – puškomitraljez 3. oddelka in kompas, ter poda 5 točk
7. Poveljnik voda preko sredstev zvez obvesti vodnega podčastnika o vrnitvi
8. Poveljnik voda in vezist se vrmeta do mesta varnostnega postanka
9. Vodni podčastnik pripravi enoto za premik
10. Vodni podčastnik sprejme poveljnika voda in vezista, ter mu poroča
11. Poveljnik voda določi mesto izhoda in formacijo premika
12. Vodni podčastnik skupaj z bolničarjem izvede preštetje enote in poroča poveljniku voda
13. Enota na 6 zbirni točki izmenja prepoznavne znake z zavarovanjem
14. Vodni podčastnik skupaj z bolničarjem izvede preštetje enote in poroča poveljniku voda
15. Vezist vzpostavi zvezo z prednjo lastno enoto
16. Poveljnik voda zbere skupino za iskanje prehoda čez položaje lastnih enot in vzpostavitve stika z vodičem prednje lastne enote; poveljnik voda, vezist, puškomitraljez 3. oddelka, kompas vodilnega oddelka
17. Poveljnik voda določi mesto izhoda iz varnostnega postanka in poda 5 točk vodnemu podčastniku
18. Vodni podčastnik skupaj z bolničarjem izvede preštetje skupine
19. Skupina išče prehod; pravila iskanja prehoda :
 - a) Nikoli vzporedno z žično oviro
 - b) Dobra vidljivost 2x50m
 - c) Slaba vidljivost 1x20m
20. Poveljnik voda zaustavi skupino in z vodičem izmenja razpoznavni signal
21. Poveljnik voda zavaruje prehod in vodiču prenese kako dolgo bo trajalo, da pride še preostanek voda, iz katere smeri in koliko ljudi
22. Poveljnik poda 5 točk zavarovanju prehoda in se vrne z vezistom do zbirne točke
23. Poveljnik voda preko sredstev zvez obvesti vodnega podčastnika o vrnitvi
24. Vodni podčastnik pripravi enoto za premik

Shema prehoda čez razpored lastnih sil na nivoju voda in čete.

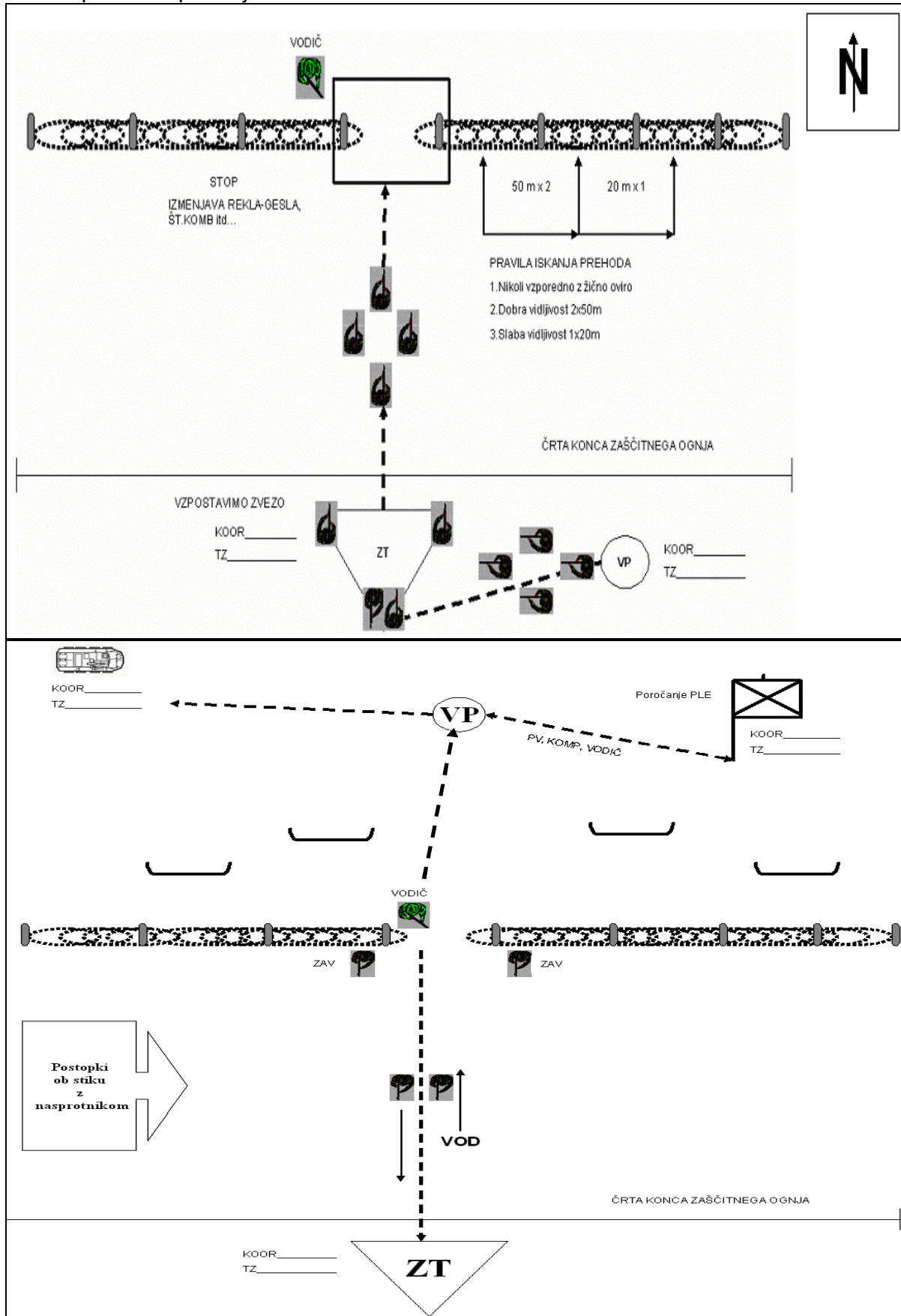

Vir: SOP 2. MOTČ / 74. MOTB (2010).

PRIHOD NAZAJ V POLOŽAJE LASTNIH SIL:

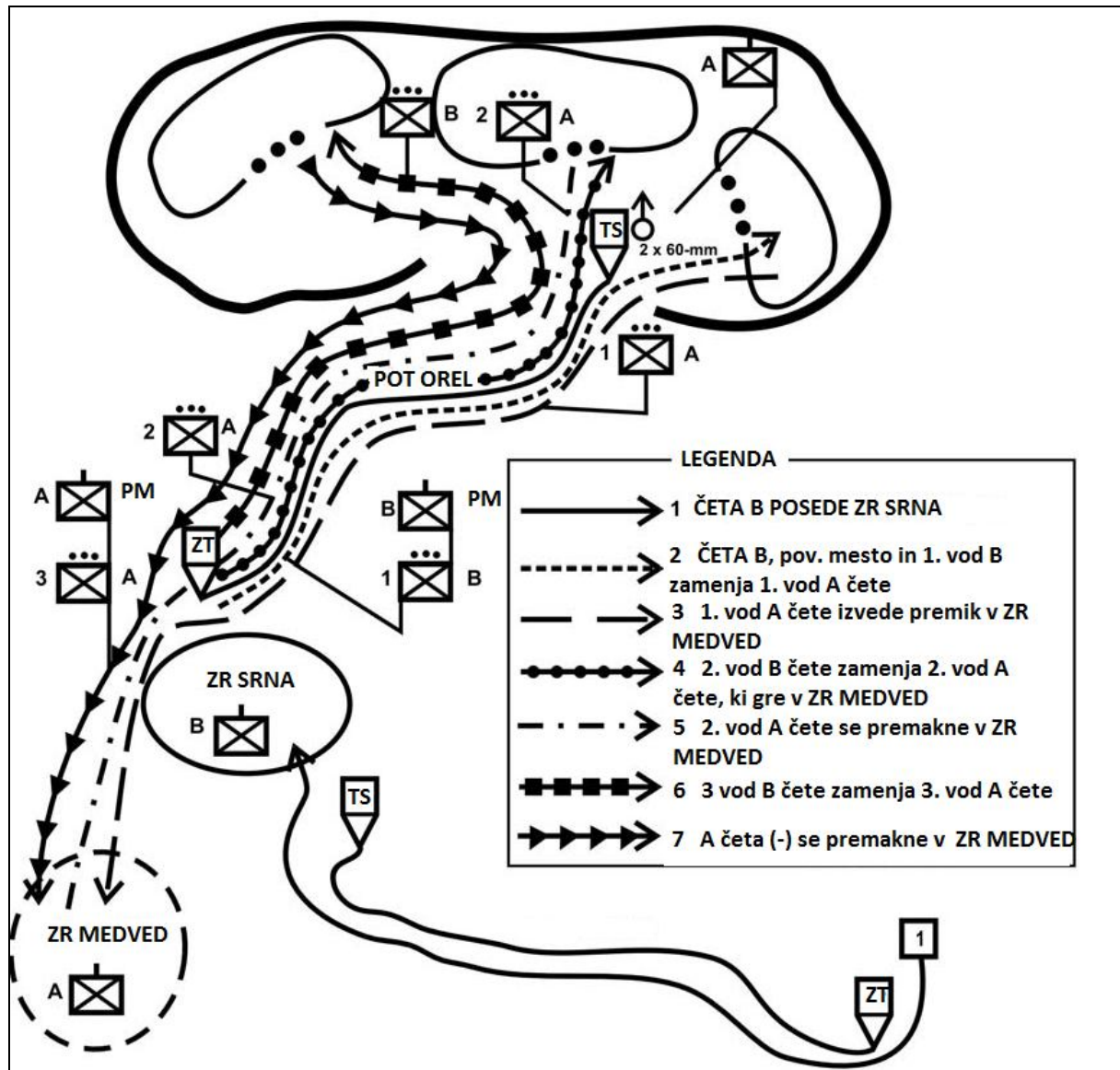
25. Vodni podčastnik sprejme poveljnika voda in vezista, ter mu poroča
26. Poveljnik voda določi mesto izhoda in formacijo premika
27. Vodni podčastnik skupaj z bolničarjem izvede preštetje enote in poroča poveljniku voda
28. Enota na točki prehoda izmenja razpoznavne znake z zavarovanjem
29. Vodič odpelje vod čez položaje lastnih sil
30. Vod vzpostavi varnostni postanek
31. Poveljnik voda z vezistom, kompasom in vodičem odide do poveljniškega mesta prednje lastne enote
32. Poveljnik voda poroča poveljniku prednje lastne enote

Shema prihoda v položaje lastnih sil

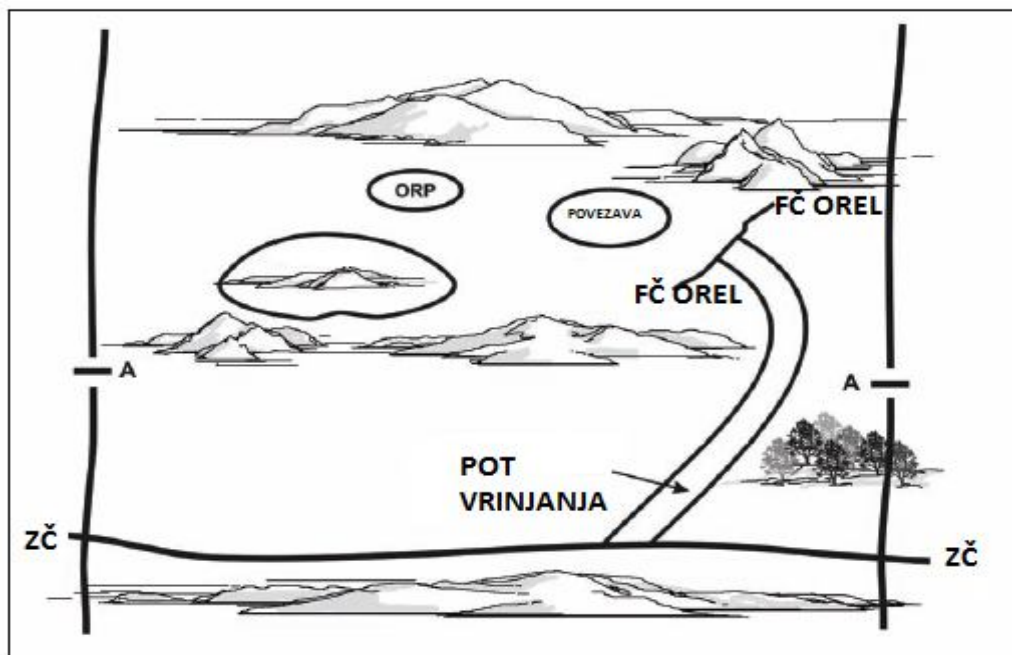
Vir: SOP 2. MOTČ / 74. MOTB (2010).

Priloga 5: Postopna zamenjava enote v boju

Prirejeno po: FM 3-21.10 (2006, str 8-10).

Priloga 6: Povezava pehotne čete

Prirejeno po: FM 3-21.10 (2006, str. 8-7)

(1) **Daljni razpoznavni znak.** V času tega koraka, morajo enote, če je le mogoče, vzpostaviti komunikacijo preden pridejo do dometa neposrednega ognja. Čelo enote mora delovati na enaki frekvenci kot druga enota.

(2) **Koordinacija.** Pred začetkom premika, si morata enoti izmenjati nujne taktične informacije kot so:

- Znana lokacija sovražnika.
- Število in tipi vozil lastnih sil.
- Razpored stacionarne enote (če je katera izmed enot stacionarna).
- Poti do točk srečanja in zbirnih točk (če se bodo uporabljale).
- Ukrepi kontrole ognja.
- Bližnji razpoznavni znaki.
- Način komuniciranja.
- Bojna podpora.
- Dolžnosti in postopki logistične podpore.
- Dokončno določiti točko srečanja in zbirne točke (če se bodo uporabljale).
- Ostale posebne izmenjave, kot so navodila za kritje premika ali zahteva po sanitetni oskrbi.

(3) **Premik do točke srečanja in povezava.** Vsi vključeni elementi v povezavo morajo zagotoviti stroge kontrolne ukrepe ognja, ki naj preprečijo prijateljski ogenj. Točke srečanja in ČPO morajo biti lahko prepoznavne za premikajoče in povezujoče se enote. Skupine za srečanje izvedejo sledeče:

- Vzpostavijo daljno prepoznavnost z uporabo radijskih sredstev.
- Vzpostavijo bližnjo prepoznavo z uporabo dogovorjenih znakov.
- Zaključijo premik do točke srečanja.
- Vzpostavijo lokalno zavarovanje na točki srečanja.
- Izvedejo dodatno koordinacijo in postopke povezave, če je potrebno.

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisani slušatelj JURE REPINA, izjavljam, da sem avtor zaključne naloge z naslovom: **TAKTIČNO PRIPRAVLJALNO BOJNO DELOVANJE: VARNOSTNO BOJNO DELOVANJE, ZAMENJAVA NA MESTU, PREHOD SKOZI RAZPORED LASTNIH SIL**

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predložena zaključna naloga na šoli za častnike rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana v skladu z navodili šole;
- sem poskrbel, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predložene naloge in je zapisan v skladu s navodili šole;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del bodisi v obliki citata, bodisi v obliki skorja dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki kaznivo;
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko zaključne naloge;

V Mariboru, dne
14. 11. 2011

Podpis slušatelja:

Jure Repina l.r.